National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
L.

National Library
Bibliothèque Nationale

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 81 (3280) XXXV aastakäik | Neljapäeval, 30. oktoobril 1986 — Thursday, October 30, 1986 | Üksiknumbri hind 70 centi

Eesti Maja hoiab elus kallikspeetud traditsioone

Selle pealkirja all avaldas „Toronto Star'i" möödunud-esmaspäevane number neljaveeruse artikli, nimemärgiga Joe Serge; seal kirjeldatakse Toronto Eesti Maja tähtsust kohalikule eestlaste ühiskonnale. Toome artiklist mõningad väljavõtted:

„Eesti Maja on muutunud keskpunktiks eestlastest põgenikele üle terve maailma. Siin maal elab umbes 20.000 eesti päritolu kanadalast, nendest vähemalt pool Metro piirkonnas, moodustades kõige suurema eestlaste koondise väljaspool Nõukogude Liitu."

Serge kirjeldab võrdlemisi täpselt, mis juhtus Baltimaadel pärast Põhjasõda kuni viimase N. Liidu okupatsioonini. Ta tsiteerib Eesti Maja esimeest Osvald Piil'i ütlevana, et Eesti Maja aitab noorema generatsiooni eestlasi säilitada oma kultuuripärimust ja keelt. Serge kirjeldab ka skautide ja gaidide tegevust, Eesti Lasteaeda, laulukoore, Ühispanka ja aukonsuli kontorit. Ta nimetab, et lähemal ajal kavatsetakse lisada 2 miljonit dollarit väärt, hüpoteegi-laenudest vabale hoonele veel „dining lounge", see tähendab, alkoholitarvitusega söökla või restoran, mis loob Eesti Majja noori juurde-meelitava klubi õhkkonna.

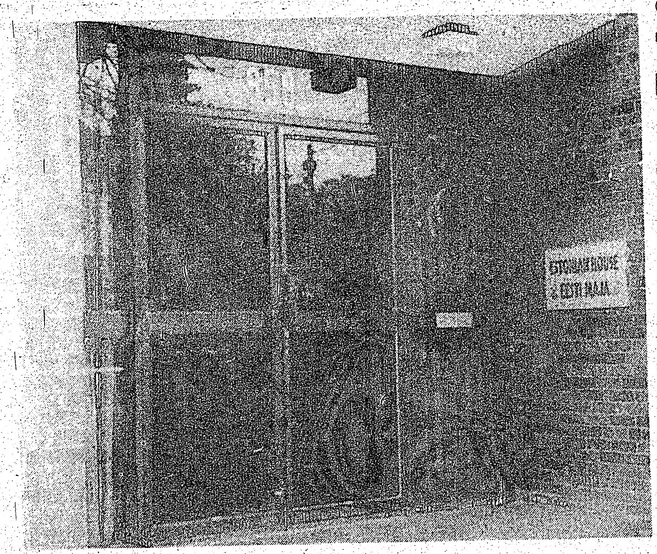

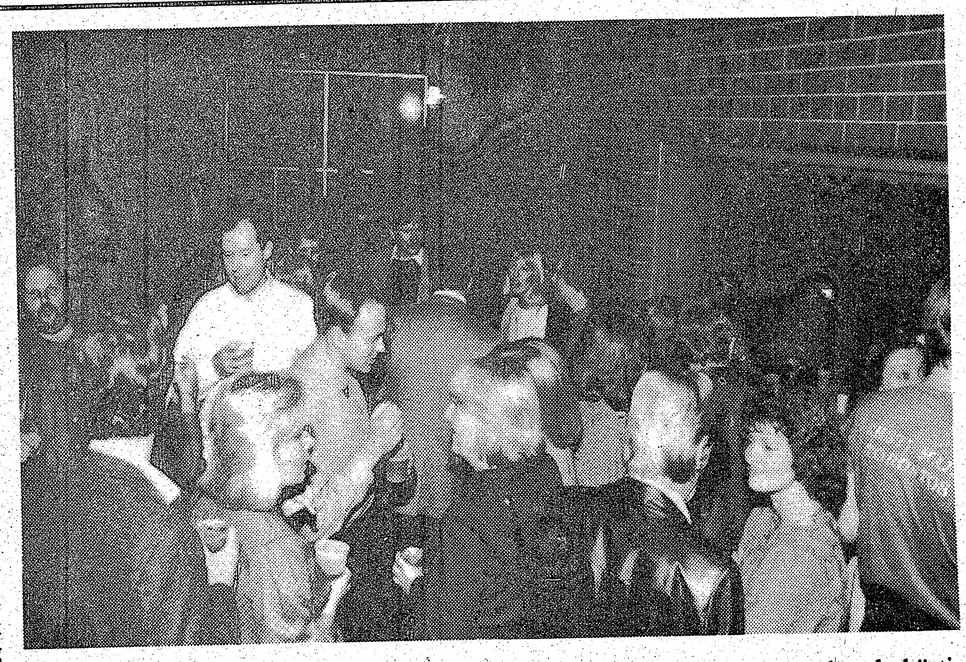

Noored Eesti Majas lõbutsemas — ilmselt on koht Toronto noortele eestlastele hästi tuttav. Foto L. Ristsoo

BUMERANG
AUSTRAALIA ÕHTU

TANTS ☆ BAAR ☆ KOHVILAUD
Kirev kava: MAORI TANTSIJAD
KALEV-ESTIENNE ja
RITMIKA VÕIMLEJAD
Orkester: „TARKUS"

LAUP., 1. NOVEMBER ◦ KELL 7.30
Eesti Maja suures saalis

Reisiinformatsioon ◦ Lendude eelregistreerimine
Õhtu puhastulu noorte esinejate sõidu toetuseks.

Sissepääs $8.00
Õpilased $6.00

ESTO '88
MELBOURNE
AUSTRALIA

Suur-Britannia katkestas suhted Süüriaga

Ka USA ja Kanada kutsusid oma saadikud koju

Möödunud reedel teatas Suur-Britannia diplomaatiliste suhete katkestamisest Süüriaga, sest äsja Londonis lõppenud terroristi Hindawi kohtuprotsessil tuli ilmsiks, et Süüria valitsus on otseselt toetanud mitmeid Inglismaal toimunud terrori-akte.

Möödunud aprillikuul tabati Londoni „Heathrow" lennuväljal iirlanna Ann Murphy, kes püüdis Iisraeli liinilennuki pardale minna kandes käsikohvris pommi. Asja uurimisel tuli välja, et rase 32-aastane iirlanna oli kohvri või reisitasku saanud oma peigmehe, jordaanlasest Nezar Hindawi käest. Hindawi oli lubanud naisega Iisraelis kohtuda ja seal temaga abielluda, kuid pommi ajasütik oleks lõhkelaengu õhus plahvatama pannud ja tapnud kõik 375 inimest lennuki pardal.

Hindawi tabati mõned päevad hiljem — ta oli end vahepeal peitnud Süüria saatkonnas. Uurimine näitas, et ta oli sealt ka oma pommi ja muu terroristi-varustuse saanud ning oli Süürias vastavas terroristide-koolis välja õppinud. Hindawi on palestiinlane, ehkki Jordaania kodakondsusega, kes ütleb end vihkavat Iisraeli. Äsjalõppenud kohtuprotsessil mõistis briti kohtunik ta 45-eks aastaks vangi, öeldes et ta pole veel enne sellise külmaverelise mõrvariga tegelenud, kes oma raseda pruudi on nõus koos teiste süütute ohvritega surma saatma.

Pärast oma otsuse teatavaks tegemist saatis Briti valitsus eriüksuse SAS (Special Air Service) mehi Küprosele, kus kardetakse Süüria terroristide-aktsioone. Sest Süüria ähvardas otsekohe, et Inglismaa kahetseb veel oma otsust, oodaku ainult! Kõik inglise diplomaadid saadeti kohe Süüriast välja ning ka USA ja Kanada diplomaadid lahkusid oma valitsuste käsul. Süürias elab umbes 90 kanadalast, kelle saatuste pärast ollakse mures. Kuid Süüria välisminister Farouk al Shara'a kinnitas, et välismaa tsivilistidel, kaasa arvatud inglased, ameeriklased ja kanadalased, ei ole tarvis muretseda, sest Süüria valitsusel pole terroristidega midagi tegemist — Hindawi valetas ja ka briti politseivõimud valetavad, sest nad tahavad Iisraeli toetada ja sellepärast võltsivad nad andmeid.

Vahepeal sõitis Briti välisminister sir Geoffrey Howe Luksemburgi, kus ta Euroopa Ühisturumaade välisministrite konverentsil püüdis teisi Lääne-Euroopa maid mõjustada suhete katkestamiseks Süüriaga ja võibolla isegi majanduslike sanktsioonide rakendamiseks.

Kuid kuigi 11 välisministrit 12-st väljendasid oma nördimust Süüria aktsioonide üle, ei nõustunud nad oma valitsuste nimel Süüriaga diplomaatilisi suhteid katkestama. Kreeka välisminister aga kinnitas, et tema valitsus kavatseb jääda erapooletuks Süüria ja Suur-Britannia vahelises tüliküsimuses.

Niisiis paistab, et Lääne-Euroopa maad ei kavatse toetada Briti aktsiooni Süüria terrorismi vastu, niisama kui nad ei toetanud Ameerika aktsiooni Liibüa terroristide vastu.

Iisraeli salateenistus vangistas „lobiseja"

Austraaliast pärit kirikuõpetaja John McKnight ütles pressikonverentsil välismaistele reporteritele, et tema hea sõber, iisraeli tehnik Mordechai Vanunu, olevat Iisraeli salateenistuse poolt vägivaldselt kindnäpatud ja toodud Jeruusalemma, kus ta pidavat vastust andma sõjasaladuste välja rääkimise eest. Ka pressikonverents toimus Jeruusalemmas.

Vanunu oli teatavasti hiljuti Inglismaal, kus ta 5. oktoobril kinnitas ajaleht „The Sunday Times'ile" antud intervjuus, et ta olevat töötanud tehnikuna Negevi kõrbes asuvas Iisraeli tuumarelva-vabrikus. See asuvat maa all ja olevat kuus majakorda sügav. Ta avaldas ka pildimaterjali, mis olevat salaja pommivabrikus fotografeeritud. Vanunu olevat vabrikus töötanud 10 aastat, kuid möödunud aasta novembris vallandatud ta koos 180 kaastöötajaga, sest Iisraelil olevat nüüd küllaldaselt tuumarelvi ja nad tahtvat tööliste arvu kärpida, et raha kokku hoida.

Vanunu olevat kidnäpatud kas Londonis või ühe jahi pardal Briti ranniku lähedal, ütleb McKnight. Nüüd olevat ta Jeruusalemmas eeluurimisvangistuses, kus möödunud nädalal ta kohtuasi 15 päevaks edasi lükati.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publishers Ltd. 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Arvi Tinits. TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni

TELLIMISHINNAD Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $57.—, poolaastas $32.— ja veerandaastas $17.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $107.—, $57.—, $29.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $77.—, poolaastas $42.— ja veerandaastas $22.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $111.—, $59.—, $31.—, mujal välismaal $136.—, $72.—, $38.—.

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD: üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $6.—. **Kuulutusi võetakse vastu** nädala esimesse ajalehte kuni reede homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni teisip. homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080

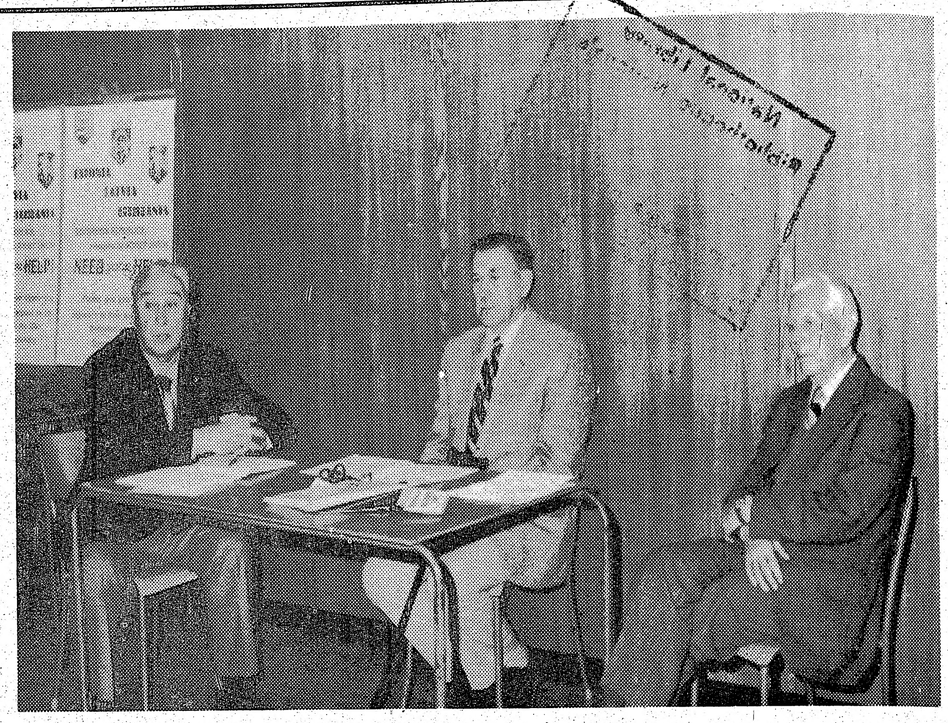

Eesti Ohvitseride Kogu koosolekult Eesti Majas. Juhatuseliikmed laua ääres: Vasakult sekretär lt. E. Reinas, abiesimees kapt. H. Kore, esimees kapt. A. Nõmmik.

Foto: T. Säägi

Israel sai sõjaka juhi

Kui Iisraeli mõõdukas tööerakond ja ultra-konservatiivne „Likud“ partei omavahel koalitsioonivalitsuse moodustamiseks 1984. aastal kokkuleppe saavutasid, siis toimus see tingimusel, et kaks aastat on peaministriks tööerakonna juht Shimon Peres ja kaks aastat „Likud“ partei juht Yitzhak Shamir. Vahetuskauba sees oli ka ette nähtud, et nelja-aastase valitsemisperioodi kahel esimesel aastal on välisministriks Shamir ja teisel perioodil Peres.

Nüüd on esimene „poolaeg“ kokkulepet hõlmavast perioodist möödunud ja mõlemad juhid vahetasid kokkuleppe alusel oma osad — Shamir sai Iisraeli peaministriks, kuna Peres võttis enda õlgadele välisministri ülesanded. Nagu juba ette võis arvata, ei toimunud koalitsioonivalitsuses juhtivate osade vahetus sujuvalt ja tekitas mõlemas parteis kriitikat ja arusaamatusi, mis on ka täielikult mõistetavad, kuna tööerakond ja „Likud“ tegutsevad erinevatel ideoloogilistel alustel ning mõõdukas Peres oli tehtud hoopis teisest puust kui tema rivaal Shamir, kes eelistab jõupoliitikat koostöö otsimisele ja diplomaatiale.

Araablastega kompromissi otsiva Peresi ideeks oli luua Iisraeli okupatsiooni alla kuuluval Jordani läänekaldal koostöölist õhkkonda, mis tema kalkulatsioonide järgi pidi looma eeldused ja võimalused Jordaaniaga rahuläbirääkimiste alustamiseks. Nende läbirääkimiste lõppeesmärgiga tuli Peresi kava kohaselt anda osa okupeeritud aladest Jordaania kontrolli alla ning moodustada nendel aladel Jordaania-Palestiina föderatsioon. Peresi plaanis oli seega Camp Davidi kokkuleppeid kindlas suunas edasi arendada, et sellega välja pääseda praegusest ummiktänavast, mis on mürgitanud Iisraeli ja araablaste vahekordi ning olnud põhjuseks paljudele terroriaktsioonidele. Oma poliitika praktiliseks läbiviimiseks pani Peres isegi ajutiselt seisma iisraeli uute asunduste rajamise okupeeritud läänekalda aladele.

Peresi plaanid ei meeldi konservatiivsetele iisraeli ringkondadele, kellede praeguseks eestvedajaks on omaaegne juudi terrorijõugu „Sterni“ juht Shamir, kes hiljuti USA-s välja ilmunud raamatu autori andmetel oli isegi üheks kaastegelaseks rootsi krahvi Folke Bernadotte mõrvamisel. „Sterni“ jõuk, kes lasi krahvi maha Jeruusalemma tänaval 1948. aastal, oli valinud rootsi aadliku oma ohvriks põhjusel, et Bernadotte pooldas ÜRO esindajana Palestiina jagamisel Iisraelile väiksema territoriaalse lõigu andmist kui juudid seda nõudsid ja taotlesid.

Shamir näitas kohe pärast võimule tulekut, et tema poliitiline kreedo erineb täielikult Peresi koostöö-otsimise plaanidest. Oma poliitika põhialuste deklareerimisel mainis ta, et ta jätkab Jordani läänekaldal juudi asulate rajamist ning et Iisrael peab asustama kõik Piiblis mainitud juutidele kuulunud maa-alad. Uus peaminister tõotas eriti karmide vahenditega võitlema hakata nende palestiinlaste vastu, kes rajavad endile baase Liibanoni territooriumil ja mõtlevad sealt organiseerida rünnakaktsioone Iisraeli vastu. Ta ei ignoreerinud siiski täielikult Peresi poolt alustatud araablastega koostöö otsimise võimalusi ja mainis, et ta taotleb läbirääkimisi Jordaaniaga ja Egiptusega ning on teatud tingimustel isegi nõus rahvusvahelise konverentsi korraldamisega kui sellest kasu on Gaza kitsuse ja Jordaania läänekalda probleemide lahendamiseks.

Kõigest sellest võib järeldada, et lood Iisraelis on praegu väga segased ning keegi ei oska ennustada, kas tööerakonna ja „Likudi“ koalitsioon jääb püsima kui Shamir Peresi plaanile risti vastu hakkab töötama. See võimalus ripub praegu ähvardavalt õhus kuigi poliitilised vaatlejad toonitavad, et palju oleneb siin Washingtoni seisukohtadest ja poliitikast, kuna Iisrael eksisteerib ainult Ühendriikide tõhusal majanduslikul toetusel. Tulevik näitab, kas Ühendriigid annavad oma toetuse Peresi leplikule poliitikale või jäävad käed rüpes vaatama kui kõvakäemees Shamir alustab Piibli maade Juuda ja Samaaria asustamise operatsioone.

Kahjuks peab konstateerima, et ameeriklased on jäänud Iisraeli ja Araabia riikide vaheliste tülide lahendamisel erakorraliselt passiivseiks ja ükskõikseiks; jääb isegi mulje, et president Reagani valitsemise perioodil ei ole Kesk-Ida probleemide lahendamine kübetki edasi nihkunud. President Carteri ajal tehti Camp Davidis sõlmitud kokkulepetega algatus suurejooneliseks üldplaaniks Kesk-Idas rahu saavutamiseks, kuid selle plaani rakendamine on poolele teele seisma jäänud. Tugeva Iisraeli „lobby“ tegevuse tagajärjel Ühendriikides ei ole Washington Iisraelile survet avaldanud ÜRO resolutsiooni 242 aktsepteerimiseks, mis nõuab Iisraelilt kõigi okupeeritud maade tagasi andmist kui Araabia riigid Iisraelile oma tunnustuse annavad.

Ametlikult toetab Washington resolutsiooni 242, kuid tegelikult katsub ta Araabia riike manööverdada üksikult Iisraeliga rahu tegema, minnes vaikselt mööda okupeeritud maade tagasiandmise nõudest. Sellisele tulevale abile toetudes on Shamiril vabad käed opereerimiseks ning rahu väljavaated Kesk-Idas vajuvad üha kaugemale mägede taha.

K. A.

Eesti Ohvitseride Kogu oli koos

Muretsetakse ohvitserkonna järelkasvu üle

Pühapäeval, 19. oktoobril toimus Eesti Maja koosolekusaalis EOK korraline peakoosolek, millest umbes 25 liiget osa võttis. Koosolekut juhatas abiesimees kapten Härm Kore. Juhatuslaua ääres istusid veel esimees kapt. August Nõmmik ja sekretär lt. E. Reinas.

Koosoleku avas kapten Nõmmik, kes palus sõna võtta kohalekutsutud külalisel USA-st, major Tõnu Parming'ul, kes hiljuti (vähemalt ajutiseks) Torontosse elama asus, et Toronto Ülikooli juures Eesti Õppetooli juhatada.

Oma huvitavas ettekandes puudutas major Parming praegu vabas maailmas viibiva eesti ohvitserkonna vähest juurdekasvu. Kui Vabadussõja aegu oli eesti ohvitseridekaader pärit tsaari sõjaväest ja Teise maailmasõja aegu Eesti Vabariigi kaitsejõududest ning osalt ka sõja ajal ülendatuist, siis on nüüd olukord selline, et ainult Rootsis on veel eestlasi ohvitserideks saamas, kuna seal kehtib endiselt sunduslik väeteenistuskohustus.

Kui Korea ja Vietnami sõdade aegu palju noori eestlasi USA armeesse läks ja seal ka ohvitserideks ülendati, on seal ju nüüd sõjad möödas ja teenistuskohus kaotatud. Vabatahtlikult aga ei paista meie noored mehed enam sõjaväkke minna soovivat. Elukutseliste sõjaväelastena USA sõjajõududesse edasi jäänud mehed on nüüd juba peaaegu kõik pensioniikka jõudmas — või juba jõudnud. Ka Kanadas on olukord samalaadne — kuigi ehk ollakse parempoolsed oma vaadetes, lastakse meeleldi kellelgi teisel sõjaväe-teenistuses olla, et mitte oma karjääri segada. Ka N. Liidus ei teeni eestlased eriti meeleldi sõjaväes ja sealsed ohvitserid on enamasti erus. Seega ei ole eestlastel sõjalise ekspertiisi juurdekasvu loota.

Kui kunagi Eestil peaks sõdureid vaja olema, siis ei ole vähemalt väliseestlaste hulgast neile küllaldast kaadrit leida. Kuidas on kaadrimaterjaliga kodu-Eestis, seda me täpselt ei tea. Seepärast peaks me katsuma kontakti võtta välismaade sõjavägedes teeninud eesti ohvitseridega. Major Parming märkis, et tema on 45-aastane, kuid ilmselt kõige noorem ohvitser koosolekul. Läänes üles kasvanud, eri maadel asuvad, juba keskikka jõudnud eesti päritolu ohvitserid ei tunne teineteist. Me peaksime samme astuma, et seda olukorda muuta. On tõenäoline, et keegi enam uusi organisatsioone ei loo, seepärast tuleks ohvitseridel end ülemaailmselt koondada ja mitte ainult ühe maa juurde jäädа. Pensionäridel näib olevat vähem aega puhkepalgal asudes kui siis, kui nad tööl käisid.

Major Parming pani ka kõigile südamele, oma mälestusi üles kirjutada ja II maailmasõja aegseid materjale koguda — kui mitte otse mälestuskogude avaldamisena siis vähemalt arhiivide tarvis. Küllaltki keerulist tookordset poliitilist olukorda tuleks katsuda nooremate generatsioonide uurijaile selgeks teha, et nad mitte valearvamisele ei sattuks. Arhiivides töötavad uurijad on väga raskes olukorras Eesti, Läti, Leedu, Ida-Poola ja Ukraina kohta materjalide kogumisel. Kes ei ole võimelised kirjutama, peaks vähemalt oma mälestusi ja elamusi lindistama.

Ka ajakirjanduses, arvas major Parming, tuleks selliseid poliitilisi vaatlusi ära tuua ja rõhutada — mitte ainult mõnes kitsamas ringis levitatavas ajakirjas nagu „Võitleja“, mida üldpublik ei loe, vaid ka üldistes, laiema levikuga ajakirjanduses. *Toronto Ülikooli korraldusel on just* toimumas sümpoosion Põhja-Euroopa ja Baltimaade sõjalise ja poliitilise olukorra kohta. Seda oleks meil kasulik kuulama minna ja seda kommenteerida. Puudub debatt sõjalise olukorra kohta Läänemere ruumis — ühest küljest oleme me selle poolt, et meie maa ei satuks tuumasõja tallermaaks, teisest küljest jälle toetame NATO-t ja USA-d, kelle paljud tuumaraketid on kindlasti Baltimaadele välja sihitud, juba sealsuvate N. Liidu tuumarelva-patareide tõttu.

Major Parmingu ettekanne sai tugeva aplausi osaliseks. Koosolek jätkus päevakorra järgi, esitati mitmesuguseid aruandeid kassaseisukorra, tegevuse ja tulevikuplaanide kohta. Eriti elav debatt tekkis praegu käimasoleva allkirjadekorjamise aktsiooni üle; teatavasti tahetakse koos lätlaste ja leedulastega korjata kuus miljonit allkirja, et siis neid ÜRO-täiskogu ees esitada vaatlejastaatuse saamiseks. Võeti sõna nii poolt kui vastu. Kapt. A. Nõmmik rääkis oma hiljutistest elamustest Ottawas, kus temal ja ta kahel kaaslasel õnnestus kolme tunniga ligi kolmsada allkirja korjata.

Kahetunnine koosolek lõppes otsusega, aktsiooni toetada. Seenine juhatus valiti tagasi, koosseisus A. Nõmmik, H. Kore, E. Reinas.

Otsustati ka samme astuda USA eesti ohvitserkonnaga lähemate sidemete loomiseks. Järgmise aasta tegevuskava otsustati jätta juhatuse hooleks, kes selle välja töötaks ja siis liikmetele esitaks. Majanduslikult paistis EOK olevat rahuldavas olukorras, seepärast otsustati liikmemaks endiseks jätta.

Austati ka aasta jooksul lahkunud kaasvõitlejaid minutilise vaikuse seisukuga.

Kommentaar

Mihhail Gorbatshov „uutmise“ poliitika raa kuulub nähtavasti kõigi maale saadetavatele ven maatidele, riigimeestele dajatele uute moodsate ü de ja mantlite ostmine. retär annab siin ise ilms gile teistele alama astme le oma välismaalt tellitu istuvate ülikondadega j vormitud kübaratega ning nõuab nähtavasti a sellele järgnemist. Sed võisime näha äsja Re toimunud kahe suure ko kuhu Gorbatshov ilmu nõuandjate delegatsiooni vanale propagandav Georgi Arbatovile, kes ma on torganud oma loh tusega, oli selga tõmm hästiistuv ülikond ja t palitu polnud ilmselt h kvaliteedist.

Pilt oli aga hoopis t Gorbatshov koos oma s Moskvasse naasnult väljus. Neid tervitam poliitbüroo liikmed ja r jamehed olid riides van ajast-arust läinud mus ning meenutasid neid kujusid, kes igal Oktoob sooni aastapäeva para teise järel Moskva Pu jakul Lenini mausoleu sammuvad.

Kuid lääne ajakirja huvitanud niivõrd Go nõuandjate ülikonnad j demed kui peasekretäri Raisa kasukad ja tuale Gorbatshovi istumist ja oli saadetud jälgima te jon ajakirjanikke ja ni ühte-teist tema välimus tumisest lääne ajalehte dele.

Raisa oli oma suurte neteks ilmselt hästi ette tud. Ta käis Reikjav shokolaadikarp kaenla jagas heldel käel mai tele. Kui Raisa oma jääri alul Pariisi külast ta niivõrd roheline, et i päeva järjest ametlik võttudele samas kleidis kis aga selgus, et Raisa peal palju õppinud, ku hetas kleite neli kor ning tema kübarat l läänemaise standardi gantseks.

Läänemaailma im seks oli Raisa ära õp kaks ingliskeelset „good morning“, mid sutanud tervituseks m hommikul, vaid ka lõ õhtul. Ta oli valmis is kõnelema isegi nend kirjanikust Halldor kelle teoseid t[illegible] en[illegible] lugenud.

Raisa Gorbatshovi antud suurt osa arv võib oletada, et vene damehed peavad tem le saatmist väga tähts tavalt sellele tähtsuse takse ka Raisa Gorb geoleku ja heaolu ee da saatsid pidevalt ki agenti ning tema k antud suur ZIL tüüp to, mis Moskvast ka dud. Raisa Gorbats võrrelda ajalooliste Katariinadega kuid ajakirjanduse teenus tõusnud juba enam ku-keisrinna positsio

★

Ameerika Ühend Kanadas on nüüd mentaatoreid, kes Liidu küsimuste

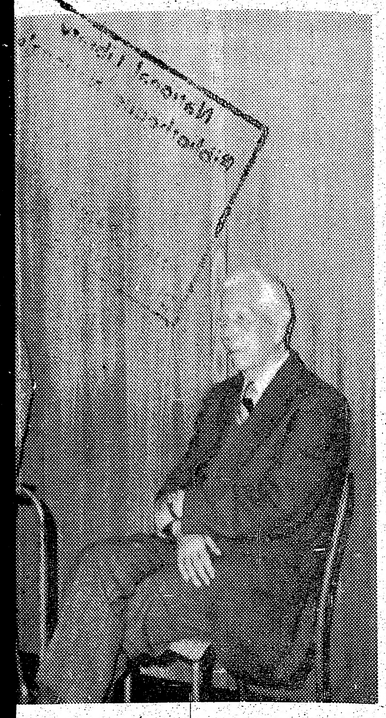

uhatuseliikmed laua ääres: Vasa-
re, esimees kapt. A. Nõmmik.
Foto: T. Säägi

nad mitte valearvamisele ei sat-
tuks. Arhiivides töötavad uurijad
on väga raskes olukorras Eesti,
Läti, Leedu, Ida-Poola ja Ukrai-
na kohta materjalide kogumisel.
Kes ei ole võimelised kirjutama,
peaks vähemalt oma mälestusi ja
elamusi lindistama.

Ka ajakirjanduses, arvas ma-
jor Parming, tuleks selliseid po-
liitilisi vaatlusi ära tuua ja rõhu-
tada — mitte ainult mõnes kit-
samas ringis levitatavas ajakirjas
nagu „Võitleja", mida üldpublik
ei loe, vaid ka üldistes, laiema
levikuga ajakirjanduses. Toron-
to Ülikooli korraldusel on *just*
toimumas sümpoosion Põhja-
Euroopa ja Baltimaade sõjalise
ja poliitilise olukorra kohta. Se-
da oleks meil kasulik kuulama
minna ja seda kommenteerida.
Puudub debatt sõjalise olukorra
kohta Läänemere ruumis —
ühest küljest oleme me selle
poolt, et meie maa ei satuks
tuumasõja tallermaaks, teisest
küljest jälle toetame NATO-t
ja USA-d, kelle paljud tuumara-
ketid on kindlasti Baltimaadele
välja sihitud, juba sealsuvate N.
Liidu tuumarelva-patareide tõt-
tu.

Major Parmingu ettekanne sai
tugeva aplausi osaliseks. Koos-
olek jätkus päevakorra järgi,
esitati mitmesuguseid aruandeid
kassaseisukorra, tegevuse ja tu-
levikuplaanide kohta. Eriti elav
debatt tekkis praegu käimasoleva
allkirjadekorjamise aktsiooni üle;
teatavasti tahetakse koos lätlaste
ja leedulastega korjata kuus mil-
jonit allkirja, et siis neid ÜRO-
täiskogu ees esitada vaatleja-
staatuse saamiseks. Võeti sõna
nii poolt kui vastu. Kapt. A.
Nõmmik rääkis oma hiljutistest
elamustest Ottawas, kus temal ja
ta kahel kaaslasel õnnestus kol-
me tunniga ligi kolmsada allkir-
ja korjata.

Kahetunnine koosolek lõppes
otsusega, aktsiooni toetada. Se-
nine juhatus valiti tagasi, koos-
seisus A. Nõmmik, H. Kore, E.
Reinas.

Otsustati ka samme astuda
USA eesti ohvitserkonnaga lähe-
mate sidemete loomiseks. Järg-
mise aasta tegevuskava otsustati
jätta juhatuse hooleks, kes selle
välja töötaks ja siis liikmetele
esitaks. Majanduslikult paistis
EOK olevat rahuldavas olukor-
ras, seepärast otsustati liikme-
maks endiseks jätta.

Austati ka aasta jooksul lah-
kunud kaasvõitlejaid minutilise
valvelseisakuga.

Kommentaarid

Mihhail Gorbatshovi n.n. „uutmise" poliitika raamidesse kuulub nähtavasti kõigile välismaale saadetavatele vene diplomaatidele, riigimeestele ja esindajatele uute moodsate ülikondade ja mantlite ostmine. Peasekretär annab siin ise ilmselt kõigile teistele alama astme meestele oma välismaalt tellitud hästistuvate ülikondadega ja hästivormitud kübaratega eeskuju ning nõuab nähtavasti alamatelt sellele järgnemist. Seda kõike võisime näha äsja Reikjavikis toimunud kahe suure kohtumisel, kuhu Gorbatshov ilmus suure nõuandjate delegatsiooniga. Isegi vanale propagandaveteranile Georgi Arbatovile, kes alati silma on torganud oma lohaka riietusega, oli selga tõmmatud uus hästiistuv ülikond ja tema uus palitu polnud ilmselt halvemast kvaliteedist.

Pilt oli aga hoopis teine kui Gorbatshov koos oma saatjatega Moskvasse naasnult lennukist väljus. Neid tervitama tulnud poliitbüroo liikmed ja muud asjamehed olid riides vana Kremli ajast-arust läinud mustri järgi ning meenutasid neid tontlikke kujusid, kes igal Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva paraadil üksteise järel Moskva Punasel väljakul Lenini mausoleumi rõdule sammuvad.

Kuid lääne ajakirjanikke ei huvitanud niivõrd Gorbatshovi nõuandjate ülikonnad ja kaelasidemed kui peasekretäri abikaasa Raisa kasukad ja tualetid. Raisa Gorbatshovi istumist ja astumist oli saadetud jälgima terve pataljon ajakirjanikke ja nii pudenes ühte-teist tema välimusest ja käitumisest lääne ajalehtede veergudele.

Raisa oli oma suurteks ülesanneteks ilmselt hästi ette valmistatud. Ta käis Reikjavikis ringi shokolaadikarp kaenlas, kust ta jagas heldel käel maiustusi lastele. Kui Raisa oma mehe karjääri alul Pariisi külastas, siis oli ta niivõrd roheline, et ilmus kaks päeva järjest ametlikele vastuvõttudele samas kleidis. Reikjavikis aga selgus, et Raisa oli vahepeal palju õppinud, kuna ta vahetas kleite neli korda päevas ning tema kübarat peeti isegi läänemaise standardi järgi elegantseks.

Läänemaailma imponeerimiseks oli Raisa ära õppinud isegi kaks ingliskeelset sõna — „good morning", mida ta ei kasutanud tervituseks mitte ainult hommikul, vaid ka lõuna ajal ja õhtul. Ta oli valmis islandlastega kõnelema isegi nende kuulsast kirjanikust Halldor Laxness'ist, kelle teoseid ta olli enne Islandile [illegible] lugenud.

Raisa Gorbatshovile Islandil antud suurt osa arvesse võttes võib oletada, et vene propagandamehed peavad tema välismaale saatmist väga tähtsaks. Ja vastavalt sellele tähtsusele hoolitsetakse ka Raisa Gorbatshovi julgeoleku ja heaolu eest, kuna teda saatsid pidevalt kümme KGB agenti ning tema käsutusse oli antud suur ZIL tüüpi luksusauto, mis Moskvast kaasa oli toodud. Raisa Gorbatshovi ei saa võrrelda ajalooliste keisrinnade Katariinadega kuid läänerriikide ajakirjanduse teenusena on ta tõusnud juba enam-vähem tasku-keisrinna positsioonile.

☆

Ameerika Ühendriikides ja Kanadas on nüüd palju kommentaatoreid, kes esinevad N. Liidu küsimuste ekspertidena ajalehtede veergudel ja televisioonis. Osa neist kiidavad president Reagani kindlameelset hoiakut Gorbatshovi surve pareerimisel Reikjavikis heaks, kuna teised leiavad, et president tegi suure vea ning laskis läbi sõrmede libiseda ajaloolisel kokkuleppel, mis oleks kindlustanud maailmale rahu.

Neid kommentaare lugedes ja kuuldes jääb sageli mulje, et paljud inimesed räägivad ja kirjutavad asjadest, millest nad väga vähe teavad ning mille hindamiseks ja analüüsimiseks neil puuduvad vastavad kogemused ja teadmised. Arvustavate seisukohtade avaldamine sisaldab eeltoodud põhjustel sageli paradokse, milledest on raske aru saada. Näiteks käsitas 5. oktoobril ilmunud „New York Times'is" endine diplomaat W. H. Luers Reagani väljavaateid Islandi konverentsil, kirjutades endise diplomaadi ja Ühendriikide kaalukama ja hinnatud kremloloogi George Kennani seisukohtadele toetudes:

„N. Liit on ohtlik ja raske vastane. Nagu George Kennan on märkinud, on Ühendriikide Venemaa küsimuste spetsialistide ülesandeks uue presidendi ametisse tulekul teda veenda, kui ebausaldatav ja kõverjooneline on N. Liidu juhtkond. Kui see ülesanne on täidetud, siis samad spetsialistid peavad presidendi veendumusele viima, et maailmarahu ja Ühendriikide huvides on vajalik saavutada Moskvaga tasakaalustatud kokkuleppeid."

Kuidagi ei saa aru, kuidas president, kellele selgeks tehakse venelaste valelikkus ja ebausaldatavus, peab hakkama samade nõuandjate nõuandel sõlmima Moskvaga maailmarahu ja kokkuleppeid Ühendriikide huvides. Mis väärtus on sellistel kokkulepetel, kui president juba enne kokkulepete sõlmimist veendumusele viiakse, et venelasi ei saa usaldada. Ning et neid ei saa usaldada, sellest kõnelevad sajad Kremli poolt paberikorvi visatud pidulikult sõlmitud pühalikud lepingud.

AMI

USA-N. Liidu praegused relvatugevused

Reikjaviki tippkonverentsil räägiti ühest-teisest, tehti pakkumisi ja vastupakkumisi ning lõpuks mindi ilma mingit kokkulepet saavutamata lahku. Läänemaailma teabeteenistused hakkasid suuremalt osalt otse kõnekoorina USA president Ronald Reaganit süüdistama rahuvõimaluste rikkumises. Kuid nüüd on ka teistsuguseid hääli kuuldavale tulnud.

Ajakirjas „Time" kahtleb kommentaator Richard Stengel, kas N. Liit üldse asja tõsiselt mõtles, või oli terve konverents, mille vastu USA üldse ei olnud ette valmistatud, mõeldud ainult Reaganile „lõksuseadmiseks". Sest oleks ta tõepoolest tuumarelva-keelustamise kokkuleppega nõustunud ja sellele alla kirjutanud, oleks Stengeli arvates NATO-liitlus peatselt lagunenud.

Samal arvamisel on ka „Toronto Sun'is" kirjutav kommentaator Laurence Grafstein. Ta ütleb: NATO-maadel puudub konventsionaalne relvatugevus, et N. Liidu vägedele vastu astuda! Ning ta kinnitab: Kuigi Läänemaadel on levinud arvamine, et tuumasõda on mõeldamatu, ei kehti see mitte N. Liidus! Ta tsiteerib mitmeid teoseid N. Liidu kaitsejõudude kohta ja ka nõukogude kindrali A. S. Milovidov'i doktriini, kes ütleb: „Ei maksa lasta end eksiteele viia vaenlase väidetest, et tuumasõjas ei saa olla võitjat. Terve maailma töötava rahva massid lõpetavad tuumasõja tagajärjel imperialistide valitsuse . . ." N. Liit näeb end niisiis võitjana „maailma töörahva" eesotsas.

Kas ühel või teisel viisil püüab N. Liit seetõttu oma ülekaalu säilitada. Toome ära „Arms Control Association'i" poolt trükitud tabeli, mis näitab praeguseksisteerivaid tuumarelva-alaseid jõudude vahekordi. Nagu lugeja sellest näeb, on N. Liidul igal alal suur ülekaal, välja arvatud pikamaa-pommilennukid. Kuid pommilennukite tõhusus tulevikusõjas on vaieldav. Peamiselt kasutatakse neid nüüd tiibrakettide enam-vähem kohale viimiseks (cruise missiles). Kuid kui Gorbatshovil õnnestuks tõesti Läänemaid (koos USA-ga) meelitada tuumarelvade hävitamisele, jääksid Nõukogude võimud siiski suurde ülekaalu konventsionaalsete relvade alal — neil on 5 tanki NATO 2 vastu ja 4 kahurit NATO-maade 1 vastu, rääkimata meestemassist, mida nad võivad lahinguisse paisata. Mälete 1944—1945. aastat?

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!

KINNISVARALAENUD 9.50%
ISIKLIKUD LAENUD alates 11.00%

Informatsiooniks helistada:
465-4659

Pank avatud: esmasp.-reedeni 10—3,
teisip. ja neljap. õhtuti 5.30—8.00 p.l.

Strategic Arsenals

U.S.			U.S.S.R.	
Current Deployment:	Warheads	Launchers		
Missiles	2,108	1,008 ICBMs		
Subs	5,632	640 SLBMs		
Bombers	3,554	263 B-52s & 15 B1-Bs		

Intermediate-Range Nuclear Forces (INF)

U.S.	U.S.S.R.
Current Deployment:	
108 warheads on Pershing IIs	
160 warheads on cruises	

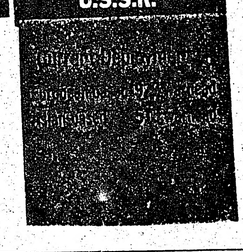

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

Saksamaa tahtis vaherahu venelastega

Rootsi arhiivides leiduvad dokumendid paljastavad sakslaste rahupüüdlusi

Ida-Euroopa riigid anti N. Liidu juhile Josef Stalinile üle samahästi kui pakutuna kandikul, kuna USA ja Inglismaa kartsid, et natsid võiksid saavutada võimaliku surmava kokkuleppe Moskvaga, ütleb Lääne-Saksamaa ajaloolane Ingeborg Fleischhauer äsja Saksamaal ilmunud raamatus.

Ajaloolane ütleb, et Washington ja London kartsid, et Moskva võiks lahkuda II maailmasõjas liitlaste poolelt ja ühineda natsi-Saksamaaga, mis annaks võimaluse kõigi sõjajõudude suunamiseks läänerindele.

„Nad olid nii hirmunud Saksamaa—N. Liidu paktivõimaluse ees, et nad andsid ära poole Euroopat Stalinile sõjaaegseil konverentsidel, mis aitasid hoida saksa sõjaväed kaherinde sõjas," ütles ajaloolane.

Kartused, vastavalt raamatule „The Chance of a Separate Peace", olid põhjustatud natside rahusobitamise katseist Staliniga, mis on vastupidine senisele arvestusele, et Moskva katsus sõlmida erirahu Saksamaaga.

42-aastane Fleischhauer ütleb, et tema teooria baseerub Rootsi salaluure, politsei ja välisministeeriumi arhiivdele, mis pärast 1945. aastat olid lukus uste taga.

Dokumendid sisaldavad ulatuslikult salaluure andmeid, mis kogutud neutraalse Rootsi poolt Saksamaa ja N. Liidu saatkondade salajaste kontaktide üle Stokholmis 1941—1945.

Fleischhauer ütleb, et tema oli esimene uurija, kellele oli võimaldatud ligipääs neile dokumentidele. Ta ütles pressikonverentsil, et katselised rahupüüdlejad tegutsesid siiski ilma Hitleri teadmata ja olid tegevad Saksa salaluureülema admiral Wilhelm Canarise juhatusel.

Need kontaktid jõudsid kulminatsioonipunktile 1943. aastal, kui sakslased kandsid raskeid kaotusi Stalingradi juures ja Kurskis, mis murdsid Hitleri invasioonivägede selgroo.

Kuid siis polnud N. Liidul enam, raamatu kohaselt, tõsist plaani rahutegemiseks.

Canaris, kes arreteeriti ja hukati pärast ohvitseride atentaati Hitleri vastu 1944, oli kindlas arvamises, et invasioon N. Liidu vastu võib olla Saksamaa hukatuseks. Küll olid Inglismaa ja USA teadlikud Stokholmis toimuvaist kontaktidest oma salaluure võrgu kaudu ja kartsid sellist võimalust; olid ju N. Liit ja Saksamaa ennegi sõlminud uskumatuks peetud liidulepingu.

Eesti Vabadusvõitlejate Päev Stokholmis

Stokholmi Kontserthoones toimus laupäeval, 20. septembril Eesti Vabadusvõitlejate Päeva aktus, kus avaldati meie artiklile lisatud proklamatsioon.

Avasõna ütles Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse abiesimees Kulla Veliste. Esines Stokholmi Eesti Kooli Lastekoor Heli Siikanen'i juhatusel, kes esitasid kolm laulu; samuti esines Stokholmi Eesti Naiskoor Harri Kiiski juhtimisel samuti kolme lauluga. Soolodega esinesid Ilma Olesk klarnetil ja Alfred Pisuke viiulil. Klaverisaateks mängis Elisabet Uhr.

Aktusekõnega esines rootsi kirjanik Per Ahlmark. Lühidalt võtsid sõna ka Soome Helsingi komitee esindaja, Norra Helsingi komitee esindaja ja Rootsi erakondade esindajad. Lõppsõna ütles EVV abistamiskeskuse esimees Ants Kippar.

„Vabadusvõitlejate Päeva" nägusal kavalehel ilmus Elfriede Nikluse pilt (lisa).

Rahvusvahelisest terrorismist

Ghaddafi — mees, kes soovib olla kuningas

Oma hiljutisel kohtumisel Ottawas olevat Kanada välisminister Joe Clark ja N. Liidu välisminister Eduard Shevardnadze vastastikuste õnnitluste ja viljamüügi-äride vahel ka arutanud rahvusvahelise terrorismi küsimusi.

Mõlemad mõistsid terrorismi hukka ja Shevardnadze ütles, et nagu kõikjal on ju hästi teada, võttis N. Liit juba möödunud aastal ÜRO-s üles rahvusvaheliste seaduste tugevdamise küsimuse, mis peaksid diplomaate terroristide eest kaitsma. Kuid N. Liit tervitab ka Kanada algatust, rahvusvahelise löökrühma moodustamiseks, kes lennuväljadel reisijaid ja sõidukeid terrorismi-ähvarduste vastu kaitseks.

Nagu harilikult, on selgi juhul N. Liidu ametiisikute küünilisus otse hämmastav. Sest kes siis organiseerib seda rahvusvahelist terrorismi? Need on nõukogude klient-riigid Süüria ja Liibüa. Eriti Liibüa oma suurusehullustuses diktaatori Muammar Ghaddafi komando all paistab olevat paljudesse rahvusvahelistesse terrori-aktidesse segatud, kaasa arvatud hiljutine lennuki-kaaperduskatse Karatshis.

Ghaddafi tuli võimule 1. septembril 1969 ja sellest ajast peale on ta aktiivselt toetanud terrorismi üle terve Lähis-Ida ja ka Lääne-Euroopa, kui mitte üle terve maailma. Siiski peab ütlema, et ta ei tegutse terroriõhutamisega Ida-bloki maades, sest sealt tuleb ju talle relvaabi, kui mitte otse rahalist abi.

Kuid seni ei ole Liibüal rahalist abi tarvis olnud, sest selle maa järjestpumpavad õliväljad katavad terrorismi-toetuse kulud, vaatamata hiljutistele naftahindade langusele.

USA ajakirjanik David Segal hindab, tsiteerides Briti poolametlikku trükist „Foreign Report", et Liibüas õpetatakse igal aastal välja vähemasti 7000 välismaist terroristi ja selleks on neil kasutada 15 treeninglaagrit. Ta nimetab ka laagrite asukohad — 14 neist on Liibüas ja üks liibüalaste poolt okupeeritud Põhja-Tshaadis. Samuti annab Liibüa raha ja relvaabi 50-le äärmuslaste grupile ja 40-le radikaalsele valitsusele. Harilikult maksab Ghaddafi kinni ka PVO (Palestiina Vabastusorganisatsiooni) terrori-alased kulutused.

Kuid mõnikord saadab ta oma mehed tulle — eriti kui on tegemist nõndanimetatud „kärnaste koertega", nagu ta nimetab ärahüpanud endisi Liibüa ameti-isikuid. Neid likvideeritakse liibüa terroristide poolt üle terve maailma, kaasa-arvatud Lääne-Saksamaa, USA ja teised Läänerii-gid. Näiteks 1984. aasta aprillis avas keegi liibüa terrorist demonstreerivate Inglismaal eksiilis-elavate liibüalaste peale Londonis tule, tappes ühe briti naispolitseiniku ja haavates 11 oma põgenikku-kaasmaalast. USA-s tapeti Ghaddafi-vastane liibüa üliõpilane 1981 aasta juulis Ogdenis, Utah' osariigis. Mais 1984 arreteeris USA Föderaalne Juurdlusbüroo (FBI) kaks liibüalast Philadelphias, kus nad tahtsid sumbutajatega varustatud püstoleid osta — sumbutajad on tavalised terroristide varustusesemed, kuid nii USA-s kui ka Kanadas on eraisikutele nende omamine keelatud.

Ühendriigid katkestasid oma diplomaatilised suhted Liibüaga 1982. aastal, kaks aastat enne kui Suur-Britannia. USA-l oli diplomaatiliste suhete katkestamise põhjuseks luureandmeid, mis näitasid, et Liibüa kavatses saata mõrvameeskondi Ameerikasse USA presidendi tapmiseks.

Tol korral arvasid kõik teabeteenistuste reporterid, et Reagan on „paranoid". Nüüd on paljud oma arvamist muutnud. 6. oktoobril 1981 mõrvati Egiptuse president Anwar Sadat ta oma sõdurite poolt. Mõrvarid, eesotsas nende juhi leitnant al-Islamboli'ga kuulusid Liibüa-poolt toetatud äärmuslaste gruppi. Juulis 1948 mineeris Liibüa Suessi kanali läheduses Punase mere ja teatas sama aasta novembris, et nende „poisid mõistsid kohut" endise Liibüa peaminister Bakushi üle, kes olevat Kairos maha lastud. Nad isegi näitasid sellest „kohtumõistmisest" fotosid. Hiljem tuli välja, et fotod olid võltsitud — Egiptuse vastuluure oli Liibüa diktaatorit Muammar Ghaddafit" alt tõmmanud" ja Bakush oli ikkagi veel elus.

Mais 1985 takistas Egiptuse vastuluure USA suursaatkonna õhkimist Kairos — radikaalsed palestiinlased olid sõitnud kohale terve autotäie lõhkeainega, mis oli pärit Liibüast. Ka praegune Egiptuse president Hosni Mubarak olevat Ghaddafi mõrvanimekirjas, kuid sealse vastuluure osavuse ja julma ülekuulamistehnika pärast ei ole see mõrv veel toimunud.

Kuid Liibüa sõjakus ei kehti ainult Egiptuse vastu. Ka Sudaanis ja Thsaadis on Liibüa sõjajõud otseselt valitsusi kukutanud, või vähemalt selleks kaasa aidanud. Sudaanis teatavasti kukutati möödunud aastal sealne Läänesõbralik president Saafar Nimeiry ja asendati Liibüa-sõbraliku Mohamed Hassan Swareddahab'iga.

Tshaadis pidi harilikult kaunis Liibüa-sõbralik Prantsusmaa oma võõrleegionärid tegevusse rakendama, et ära hoida terve maa ülevõtmist Liibüa armeeüksuste poolt. Kuid Põhja-Tshaad on ikka veel Ghaddafi „poiste" käes.

Ka Tuneesias on Liibüa agendid olnud väga tegevad. Ghaddafi on juba aastaid tahtnud sealsest Lääne-sõbralikust presidendist Habi Bourguiba'st lahti saada.

Aastal 1980 haarasid Liibüa sõjaväeüksused piirilinna Gafsa oma valdusse ja Liibüa raadio kutsus tuneeslasi üles, valitsust kukutama. Kuid jälle sekkus Prantsusmaa asjasse ja ähvardas oma leegionärid kohale saata.

Ghaddafi tõmbas seepeale oma „poisid" Tuneesiast tagasi. Aga selle eest põletati Tripolis maha nii Prantsuse kui ka Tuneesia saatkonnad.

Aastal 1985 ajas Ghaddafi oma riigist välja 30.000 tuneeslast, kes seal õliväljadel töötasid. Nad saadeti paljakäsi üle piiri — nende varandus ja isegi nende passid konfiskeeriti. Pärast seda ilmus Euroopas välja tosinaid liibüa ja palestiina terroriste, kes omasid tuneesia töölistelt konfiskeeritud passe ja pabereid.

Isegi sõbralikku naaberriiki Alzheeriat, kus ka vasakpoolsed valitsevad ja kus palestiina terroristid tihti varjupaika otsivad, on Ghaddafi püüdnud kahjustada. Kuigi ka Alzheeria oma relvastuse N. Liidust saab, ei ole sealne valitsus Ghaddafi jaoks küllalt radikaalne. Alzheeria nimetab end Iraagi-Iraani sõjas neutraalseks, kuid Liibüa koos Süüriaga toetab Iraani ayatolla'd. Ka on Liibüal Alzheeriaga tüliküsimusi piiride kohta, sest mõlemad nimetavad õlirikkaid kõrbe-piirkondi omaks.

Marokos toetab Liibüa sealseid mässulisi, nõndanimetatud „Polisario fronti", kes kõrbes valitsusvägede vastu võitlevad, hoolimata sellest, et Ghaddafi sõlmis Marokoga 1985. aastal „sõpruslepingu". Tema „sõpruse ja vastastikuse koostöö lepingud on niisama vähe väärt kui N. Liidu omad.

(Järgneb)

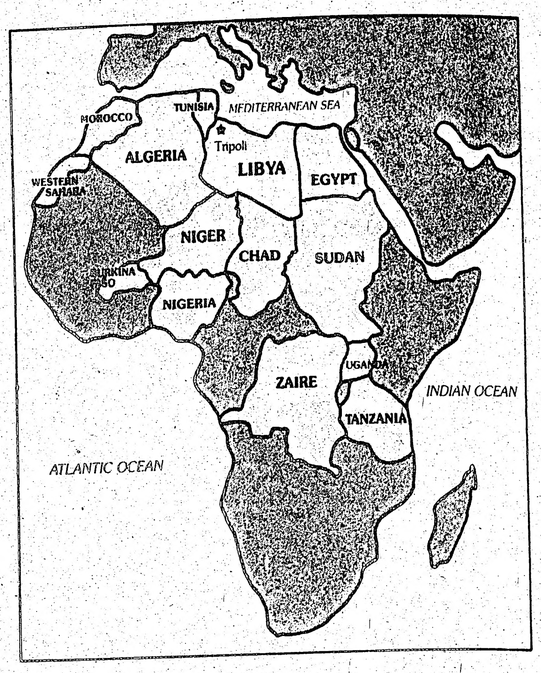

Major Jalloud Ghaddafi abipresident ja Liibüa salateenistuse komandör.

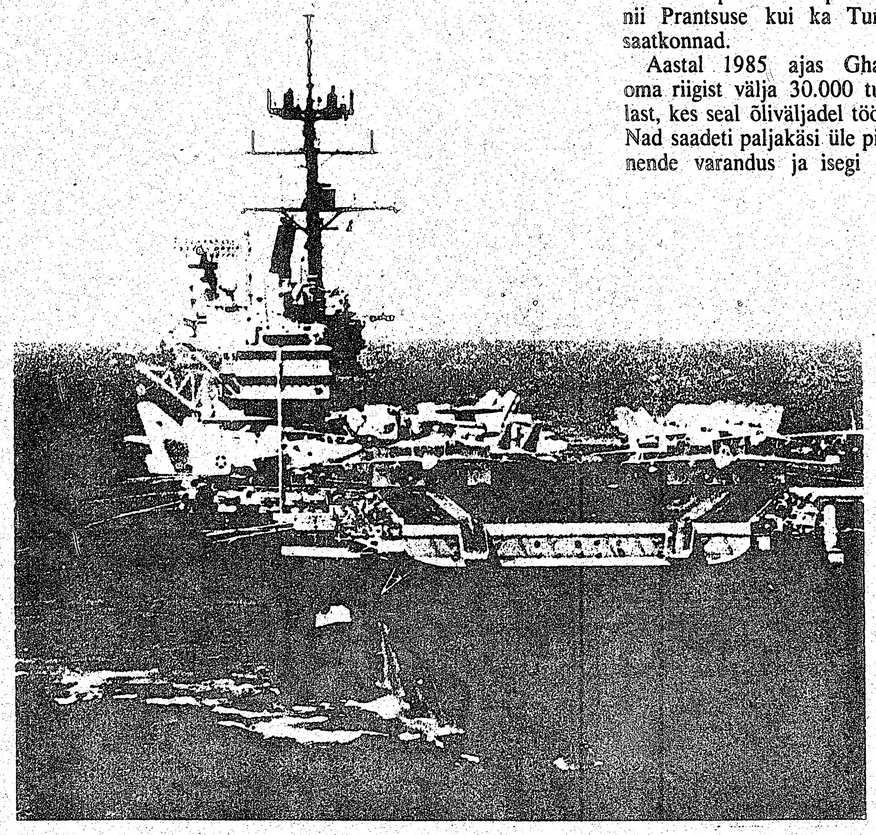

Ameerika lennukikandja USS „America" Vahemerel.

Jugoslaavias mõisteti USA kodanik vangi

Jugoslaavia kohus mõistis möödunud kesknädalal 30-aastase USA kodaniku Peter Ivezaj seitsmeks aastaks vangi riigireetmise ja mässuleõhutamise süüdistusel. Ivezaj on Jugoslaavias sündinud albaanlane, kes aastal 1972 USA-sse emigreerus ja seal ka kodakondsuse sai. Kuid ta olevat unustanud end oma Jugoslaavia kodakondsusest lahti öelda ja seepärast olevat ta nüüd, kui ta Jugoslaaviasse Titogradi külla läks, arreteeritud ja kohtu alla antud. Titograd on Montenegro osariigi pealinn.

Ivezaj süütõendiks on tõik, et ta 13. aprillil 1982 Jugoslaaviavastasest demonstratsioonist Washingtonis osa võttis. Samuti olevat ta demonstreerinud nii Detroitis kui ka Chicagos. Ta olevat kannud Jugoslaavia kommunistliku valitsuse vastaseid plakateid ja toetanud kontrrevolutsiooni. Ei ole kuulda, et USA valitsus oleks Jugoslaavia valitsuse juures protesteerinud või Ivezaj vabastamiseks mingeid samme astunud.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa
eesti keele säilitamisele!

Sõnumeid

Allpool toom
piva noore ameer
kirjutusmasinast).
asumist Washingto
tavasti pöördub si
le tagasi.

Tänavu varasügisel
kultuurielu jälgija ko
junud, kuivõrd tiheda
eestlaste ja soomlast
alased kontaktid. Sep
guses sai kuulda Eesti
rinud Arvo Pärdi hel
samuti paguluses ela
Järvi juhatusel. Ning
tembri lõpppäevist kü
met hulk kodu-Eesti
gelasi, kriipsutades ta
ka, et Helsingit ja Ta
tab paljalt 80-kilom
merevöönd.

Helsingi linna ork
mine Neeme Järvi ju
mus septembri esime
Finlandia kontsertsaa
laks oli Brahmsi kla
g-mollis, opus 25, mi
le seadnud Arnold
Ajalehe Helsingin S
vustaja pidas valiku
seks kuid möönis, et
kepi all oli see õnnes
va sisaldas ka Mozart
pes Pärdi — arvusta
„sümbolistliku ja
sümfooniaga.

Teadagi tähistataks
ta otsa Friedebert Tu
dat sünnipäeva, ja
Soomes, kus kirjan
oma noorusaastad v
möönma, et laiem
tunneb Tuglase iluki
loomingut siiski väh
ne muu, rahvapärase
he oma. Nii on juub
keskendunud pigem
le ja tema tööle kri
metajana. Samas vai
jundatud ka näitemä
elu", mille kandis
Draamateater Ingo
hatusel 29. septemb
südamlinnas asuvas
vusteatris.

„Tuglase elu" püü
gust Friedebert ja
abielule ning teeb s
päevikuist ning o
kirjavahetusest nopit
nekute kaudu. Neid
esitasid kordamööda
(Tuglase osas) ja
(Elona). Tuglas esi
kirjänduselu ennasts
rina ja Elo tema vä
liku naisena, kes sii
vikus salamisi nuri
kipuvad mehe mu
hoopiski tagaplaan
Kriisi emotsionaaln
Ilmi kuivavõitu T

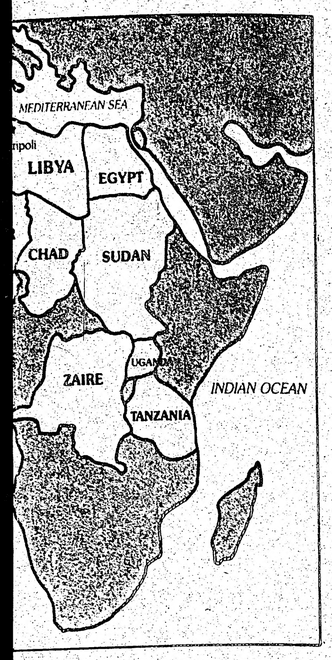

i abipresident ja Liibüa salatee-

seda riaga toetab Iraani ayatolla'd. Ka
naid on Liibüal Alzheeriaga tüliküsi-
kes musi piiride kohta, sest mõlemad
nfis- nimetavad õlirikkaid kõrbe-piir-
kondi omaks.
rriiki Marokos toetab Liibüa seal-
olsed seid mässulisi, nõndanimetatud
erro- „Polisario fronti", kes kõrbes va-
d, on litsusvägede vastu võitlevad,
stada. hoolimata sellest, et Ghaddafi
elvas- sõlmis Marokoga 1985. aastal
seal- „sõpruslepingu". Tema „sõpru-
kül- se ja vastastikuse koostöö lepin-
nime- gud on niisama vähe väärt kui
neut- N. Liidu omad.
Süü- **(Järgneb)**

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

eti

nõistis
aasta-
Ivezaj
gireet-
süü-
aavias
aastal
ja seal
a ole-
Jugo-
ti öel-
nüüd,
tograd
kohtu
Monte-
tõik, et

ta 13. aprillil 1982 Jugoslaavia-vastasest demonstratsioonist Washingtonis osa võttis. Samuti olevat ta demonstreerinud nii Detroitis kui ka Chicagos. Ta olevat kannud Jugoslaavia kommunistliku valitsuse vastaseid plakateid ja toetanud kontrrevolutsiooni. Ei ole kuulda, et USA valitsus oleks Jugoslaavia valitsuse juures protesteerinud või Ivezaj vabastamiseks mingeid samme astunud.

Sõnumeid Soomest

Allpool toome ära kirjutise Soomes stipendiumil õppiva noore ameerika-eestlanna Talvi Laev'a sulest (või kirjutusmasinast). Talvi töötas kaks aastat enne Soome asumist Washingtonis „Ameerika Hääle" juures ja arvatavasti pöördub sinna peale oma õpingute lõpetamist jälle tagasi.

Tänavu varasügisel on Soome kultuurielu jälgija korduvalt tajunud, kuivõrd tihedad on siiski eestlaste ja soomlaste kultuurialased kontaktid. Septembri alguses sai kuulda Eestist emigreerinud Arvo Pärdi heliloomingut, samuti paguluses elava Neeme Järvi juhatusel. Ning alates septembri lõpppäevist külastas Soomet hulk kodu-Eesti kultuuritegelasi, kriipsutades taas alla tõika, et Helsingit ja Tallinna lahutab paljalt 80-kilomeetri laiune merevöönd.

Helsingi linna orkestri esinemine Neeme Järvi juhatusel toimus septembri esimesel nädalal Finlandia kontsertsaalis. Peapalaks oli Brahmsi klaverikvartett g-mollis, opus 25, mille orkestrile seadnud Arnold Schönberg. Ajalehe Helsingin Sanomat arvustaja pidas valikut ebatavaliseks kuid möönis, et Järvi taktikepi all oli see õnnestunud. Kava sisaldas ka Mozartit ning lõppes Pärdi — arvustaja sõnul — „sümbolistliku ja nostalgilise" sümfooniaga.

Teadagi tähistatakse juba aasta otsa Friedebert Tuglase sajandat sünnipäeva, ja seda eriti Soomes, kus kirjanik mõned oma noorusaastad veetis. Peab möönma, et laiem lugejaskond tunneb Tuglase ilukirjanduslikku loomingut siiski vähem kui mõne muu, rahvapärasema kirjamehe oma. Nii on juubeliüritusedki keskendunud pigem Tuglase elule ja tema tööle kriitiku ja toimetajana. Samas vaimus oli kujundatud ka näitemäng „Tuglase elu", mille kandis ette Pärnu Draamateater Ingo Normeti juhatusel 29. septembril Helsingi südamlinnas asuvas Soome rahvusteatris.

„Tuglase elu" püüab heita valgust Firedebert ja Elo Tuglase abielule ning teeb seda Tuglaste päevikuist ning omavahelisest kirjavahetusest nopitud tähelepanekute kaudu. Neid otsetsitaate esitasid kordamööda Andres Ild (Tuglase osas) ja Tiina Kriis (Elona). Tuglas esineb siin eesti kirjanduselu ennastsalgava teenrina ja Elo tema väliselt kannatliku naisena, kes siiski oma päevikus salamisi nuriseb, et teda kipuvad mehe muud ülesanded hoopiski tagaplaanile tõrjuma. Kriisi emotsionaalne Elo mõjus ilmi kuivavõitu Tuglasest ehk veenvamalt. Helsingin Sanomat avaldas etenduse kohta üllatavalt pika ja küllaltki kiitva arvustuse, tuues esile muuhulgas mõlema näitleja loomulikku esitusviisi.

Vaevalt said pärnulased aplausiga ära saadetud kui Soome jõudis Eestist kümmekond kirjanduskriitikut, nende seas mitmed tuntumad kujud nagu Harald Peep, (luuletaja) Jaan Kaplinski ja (näitekirjanik) Mati Unt. Oktoobri esimesel nädalalõpul toimus kirjandusõhtu Soome loodepoolses rannikulinna Oulus. 6. oktoobril esines kirjanikedelegatsioon Helsingi ülikooli ruumes nn. pressikonverentsiga ja järgmisel päeval Nõukogude Liidu kultuuriesinduses korraldatud laudkonnavestlusel, nagu seda reklaamiti.

Mitu Helsingi lehte arvustas seda teisipäeva-õhtust üritust, mida jälgis kuus- kuni seitsekümmend pealtkuulajat ja mille arutlusteemaks keegi oli pidanud targaks valida küsimuse „Kas proosa mälu võib usaldada?" Kõigepealt esinesid kirjanikud valmiskirjutatud ettekannetega. Järgnenud diskussioonil puudus igasugune poleemilisus. Helsingin Sanomat'e arvustaja kirjutas hiljem täie õigusega, et teema oli olnud „kas liiga lihtne või siis liiga väljakutsuv" selleks, et sellest antud oludes võinuks asja saada. Siiski tehti õhtu jooksul mõningaid osavalt sõnastatud ent üsnagi teravaid tähelepanekuid. Need jättis Helsingin Sanomat oma püüdlikult erapooletus arvustuses mainimata, küll aga tõi need ära Ilta-Lehti oma palju mahlakamas kirjutises. Jutt keerles tol õhtul peamiselt Viivi Luige mälestusteose Seitsmes rahukevad ümber, mille soomekeelne tõlge aga peaks ilmuma alles lähemate nädalate jooksul, nii et valdav osa publikust ei olnud veel saanud selle sisuga tutvuda.

BON AIR APPLIANCE SERVICE

PARANDAME

külmutuskappe ja pliite — igat liiki

☆ **33 aastat tööpraktikat** ☆

Tel. 533-9334

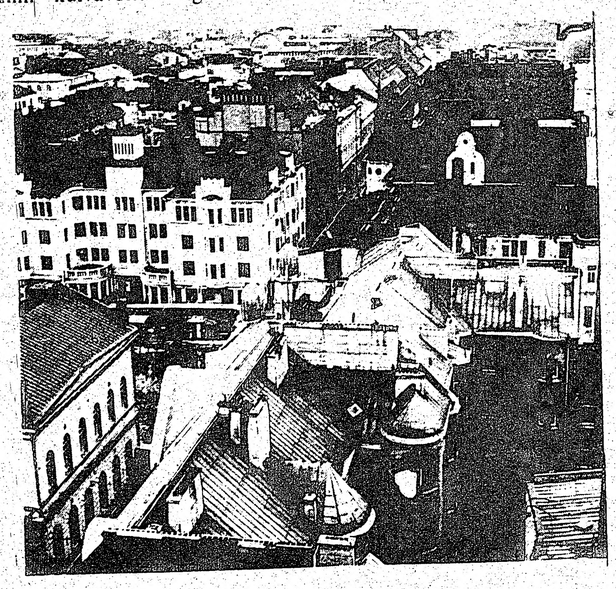

Vaade Helsingile

Noor ameerika-eesti stipendiaat Talvi Laev

Alustatakse säästuaktsiooniga „Esto 88-le" sõiduks

„ESTO 88", mis toimub Austraalias, on tulnud jällegi sammu lähemale ja sinna on jäänud veel ainult 27 kuud aega!

See aeg tundub muidugi olevat väga pikk ja võib paista liiga varajane, et midagi otsustavat selles suhtes ette võtta. Ei tohi aga unustada, et koht, kuhu meie tahame minna, asub suurte kauguste taga ja sinna pääsemiseks on ainult üksikud soodsad võimalused.

Komitee paneb käiku reisiraha säästu-aktsiooni, kus seda raha haldab „ESTO '88 Kanada Komitee". Sissemaksud oleksid iga nelja kuu järele, alates 1. oktoobrist 1986 ja viimane 1. juuni 1988. Kolm kuud enne reisi algust on viimane korrigeeriv sissemaks ja selle summa otsustab lennuhind. Seniste andmete järele on see $2000.00 piirides, Torontost Melbourne'i ja tagasi.

Osamaksu suuruseks on $300.00 isikult ja on soovitav, et esimene osamaks oleks „ESTO '88 Kanada Komitee" valduses hiljemalt 15. oktoobriks 1986. Laekunud summadelt makstakse deponeerijaile sama interessi kui seda saab Toronto Eesti Ühispanga hoiustelt. Täpne struktuur töötatakse välja lähemal ajal ja saadetakse kätte kõigile, kes on esimese sissemaksu teinud. Tshekid kirjutada „ESTO 88 Canadian Committee" nimele ja lähetada aadressil — 958 Broadview Avenue, Toronto, Ontario M4K 2R6. Kogu „ESTO 88 Kanada Komitee" asjaajamine on „Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas" poolt kontrollitav, kuna Komitee on Sihtasutuse poolt ellu kutsutud allorgan.

Nagu eelpool mainitud, võib 27 kuud tunduda pika ajana. Kui aga võtta arvesse möödunud Esto'de kogemusi, on viimane aeg alustada reisiraha säästmisega, kui meil vähegi on soovi ESTO 88't külastada. Teine põhjus, milleks on vajalik, et astume selle konkreetse sammu, on see, et saame paremaid võimalusi lennuliinidega kauplemiseks, kui meil on juba kindlamate arvudega tegemist.

Sissemaksud ei kohusta siiski veel kedagi Austraaliasse sõitma. Kuus kuud enne reisi on võimalik veel kogu sissemakstud summa ühes interessiga tagasi saada, kui mingil põhjusel peaks reis võimatuks osutuma. Peale selle aja aga enam teenitud intressi ei tagastata, küll on võimalik kätte saada sissemakstud summa teatud ajani enne reisi, olenevalt lennuliini tingimustest. Haigestumised ja õnnetused kuuluvad esrikategooriasse.

Peale Austraaliasse ESTO'le sõidu, vahendab „ESTO 88 Kanada Komitee" ka majutuse (hotellide) reservatsioone ja „ESTO 88" pääsmete eelmüüki. Nende asjadega alustatakse järgmise aasta keskpaigu.

Austraalias arenevad asjad jõudsal sammul ja järgmine raamkava on juba kinnitatud.

28. 12. 1988 Avajumalateenistus. ESTO avamine. ESTO AVAÕHTU. Noorte tegevus.

29. 12. 1988 Kergejõustik. Sõjameeste kongress. Näitused ja avamine. ENE proovid. ENE (Eesti noored esinevad). Teater. Noorte tegevus. Ülemaailmne õpetajate kongress.

30. 12. 1988 ESTO kontserdi proov. Näitused. Pallimängud. Laskmine. Teater. Rahvuskongress. ESTO kontsert. Noorte tegevus.

31. 12. 1988 Laulupidu 1 proov. Näitused. Pallimängud (finaal). Teater. Rahvuskongress. Tennis. ESTO '88 Ball.

1. 1. 1989 Ökumeeniline jumalateenistus. Teater. Näitused. Laskmine. Male. Rahvatantsu ja võimlemise proov. Noorte tegevus.

2.1.1989. Laulupidu 2. proov. Rahvatantsu ja võimlemise proov. Rahvatantsude ja võimlemise esinemine. Näitused. Kunstnikkude kokkutulek. Male. Sõduriõhtu. Noorte tegevus.

3. 1. 1989 Tennis (finaalid). Teater. Rongkäik. Laulupidu. Noorte tegevus.

4. 1. 1989 Rahvapidu. Maakondade päev. ESTO-Fest.

Käiku on läinud ka eesti lippude aktsioon, eeskujuks ESTO 80 ja ESTO 88. Lähemaks informatsiooniks selles suhtes pöörduda ESTO 88 Kanada Komitee poole.

Rootsist saabunud teateil on seal senini registreerinud üle 500 sõitja ja USA'st üle 600. Millegi pärast ei ole aga Kanadas asi hoogu sisse saanud, sest senini on siin registreerinuid ainult paarisaja ümber.

On ülim aeg, et ka meie siin astume selle otsustava sammu ja läheme suurel arvul ESTO 88-le, nii tegelastena kui ka publikuna, sest meil on Austraalia eestlastele tasuda kahe eelmise ESTO auvõlg! Ülemaailmsed Eesti Päevad on iga eestlase ettevõte, ükskõik kus need toimuvad!

Härnald Toomsalu

„ESTO 88 Kanada Komitee" majandusala korraldaja.

Eelteade: „ESTO 88 Kanada Komitee" korraldab 1. novembril 1986 Toronto Eesti Majas peoõhtu „Austraalia kutsub", eeskava (üllatusliku) ja tantsuga. Õhtu puhastulu läheb noorte esinejate Austraalia sõidu toetuseks. Kõik on kutsutud ja teretulnud.

Teadlast ei lastud sisse

Okupeeritud Eestis, Tallinnas, algas teaduslik kopsuarstiteadlaste konverents osalejatega Eestist, Soomest ja Rootsist.

Rootsi delegaatide seas olid ka kaks eesti eriteadlast — dotsent Enn Nõu ja dr. Jaak Kiviloog.

Kaks päeva enne konverentsi algust teatati dotsent Nõule, et talle ei anta sissesõiduluba.

Enn Nõu on teatavasti ka kirjanik, samuti kui tema abikaasa Helga Nõu. Nendele on juba varem kaks korda viisa andmisest keeldutud.

Keeldumine on tabanud ka mitmeid teisi eesti päritoluga teadlasi, mõned neist on alles Helsingis laevale minekul pidanud tagasi pöörduma, kuna Moskva on nende viisumi tühistanud.

EPL

„Õhtu petrooleumilambi valgusel"

Mustaoja küla (Black Creek Village) avab oma programmi „Sügisõhtu naeratused" reedel, 31. oktoobril kell 6—11.30 p.l., et koguda raha oma uue Külaliste-Keskuse ehitamiseks. Kohal on North York'i linnapea Mel Lastman koos teiste tähtsate tegelastega. Kuulsa Sotheby kunstimüügi-oksjoni firma esindajad on ametis, et hinnata kaasa toodud kunstipäraseid erabmandeid, kaasa arvatud Kanada ja Euroopa maalid, juveelid, hõbedatööd jne. Samuti näitab Sotheby mitmeid kuulsaid maale Cornelius Krieghoff'ilt ja Lawren Harris'elt. Kogu küla on valgustatud küünaldest ja petrooleumi-lampidest ja küla käsitöölised on oma töökodades. Serveeritakse shampust ja muud head-paremat. Õhtu hinnaks on $100 (Canadian), mis on osalt tulumaksust mahavõetav. Piletite reserveerimiseks ja info saamiseks palutakse helistada 661-6600, ext. 235.

Laupäeval, 1. novembril kell 6—11.30 p.l. toimub samalaadne õhtu samas kohas, kuid serveeritakse ainult veini ja juustu; piletid on aga selle eest odavamad, makstes $25.00 tükk. Mell Lastmani asemel esineb tema aselinnapea, Bill McNeill. Jälle saab oma kunstiesemeid hinnata lasta — esimene prii, teine maksab $5.00. Suurte esemete hindamiseks palutakse tuua kaasa väga selge foto, kus maaling või skulptuur peal. Telefoninumber sama.

Nr. 81

SPORT

Eestlased maailma edetabelites

Huvitavaid andmeid eestlaste saavutusist

Hiljuti ilmus Itaalias raamat, mis peaks olema maiuspalaks kergejõustiku ja eriti selle statistika huvilistele. Tuntud spetsid statistika alal — itaallane Quercetani ja rootslane Magnusson said 20-aastase töö järel valmis esimese köitega (1928—1936) teosest „Track and Field Performances through the Years".

351 lehekülge sisaldavad tabeleid meeste aladelt esimese 50, ja naiste aladelt 10 parima kohta. Ja mitte ainult nimed ja resultaadid vaid ka iga võistleja täielik nimi ja sünniaeg, tulemuse saavutamise koht ja päev ja mitmendale kohale sellega sai. Milline töö!

Meid huvitab muidugi, kes eestlastest ülalnimetatud aastatel pääses oma saavutustega maailma 50 parima hulka. Neid üle lugedes, leiame et

27 meest ja 2 naist on jätnud oma nimed maailma kergejõustiku annaalidesse. Eesti Vabariik elab seega selle raamatu kaante vahel edasi tulevaste põlvedeni.

Kõige enam võidukohti on praegusel „austraallasel" Arnold Viidingul, kes kümme korda „lõi" end maailma eliiti kuulis ja kettas. Aga ainsana leidub kõigi 8 aasta edetabelis Siberis 1942. a. kevadel kopsupõletikku surnud odaviskaja Gustav Sule. Torontolasel Nikolai Küttisel on 7 kohta, Nikolai Feldmanil kuus. Neli korda leiame loeteludest Aksel Kuuse ja Austraalias elava Elmar Rähna.

Spordialadest olime neil aastail edukaimad käelihaste kasutamisel — s.o. heitealadel. Ketta ja oda edetabeleis leiame eestlasi. Kummaski 15, kuulis 13 ja vasaras 3 korda. Maailma tippu, s.o. edetabelil esimeseks saada ei õnnestunud ühelgi eestlasel. Küll aga leiame kaks meest kaks korda teisel kohal maailma eliidi hulgas. Nendeks on Sule odaviskes 1931. aastal (tulemus 69.54) ja 1934. aastal (71.48) ning Viiding kuulitõukes — 1933. a. (15.92) ja 1935. a. (16.06).

Edukaimaks aastaks oli 1936, mil Eesti oli tabelites esindatud 14 mehega. Kõige madalam — 7, oli see arv aastail 1929 ja 1930.

Ootame huviga teose järgmisi osasid varemate ja hilisemate aastate kohta.

☆

Nüüd teeksime ühe poolesajandilise hüppe ja vaataksime, mida näitavad kõige viimased tabelid. s.o. 1985. aasta saavutustega. Need ei paku kuigi palju rõõmustavat. Maailma tase tõuseb pidevalt, mida ei saa kahjuks öelda Eesti kohta. Esimese 50 hulgas 1985. aastal leiame ainult 4 eestlast kolmel alal: odaviskes (vana tüüpi odaga) — Heino Puuste 19. kohal (88.58) ja Marek Kaleta 32. kohal (86.24); vasaraheites on ainsa rõõmustava momendina Jüri Tamm esikohal (84.04) ja kümnevõistluses Valter Külvet 20. kohal (8132 punktiga). Tamme esikohale annab sära juurde veel see, et maailma kergejõustiku ekspertidest koosnev „kolleegium" on ta valinud aasta tippmeheks sel alal ka üldiselt.

E. R.

GUSTAV SULE (1910—1942, Akadeemiline Spordiklubi, ASK, pildistatuna Stockholmi staadionil.

Spordimärkmeid

USA tänavused lahtised esivõistlused tennises tõid üllatuse, mida varem pole juhtunud. Kõik neli finalisti kahel tähtsamal alal (meeste ja naiste üksikmängud) olid pärit Tshehhoslovakkiast. Meeste üksikmängus praegune maailma esireket Ivan Lendl alistas suurema vaevata oma kaasmaalase Meciri settidega 6:4, 6:2, 6:0. Mecir oli poolfinaalis suure üllatusena välja lülitanud kahe viimase aasta Wimbledoni turniiri võitja, noore saksa „imelapse" Boris Beckeri.

Naiste poolel Martina Navratilova, kes elab USA-s ja on nüüd selle maa kodanik ja oli esikoha saanud ka 1983. ja 1984. aastal, tuli tänavu turniirivõitjaks 6:3, 6:2 võiduga Helena Sukova üle.

USA meistrivõistlused on Wimbledoni, Prantsuse ja Austraalia lahtiste esivõistluste kõrval neljas tähtsam sündmus tennisemaailmas ja võidud seal on suure kaaluga. Tulla esikohale ühel hooajal kõigil neljal turniiril, mida valgepallimaailmas nimetatakse bridzhi järgi „suure slämmi" võitmiseks, on kõigi tuusade unistuseks ja see muutub järjest raskemaks. Isegi 1970-ndate aastate fenomenaalne rootslane Björn Borg ei saanud sellega hakkama. Meestest tuli sellega viimati toime austraallane Rod Laver 1962. aastal.

☆

Bulgaarias peetud allveeorienteerumise Euroopa meistrivõistlustelt tulid tallinlased koju 8 medaliga. Aini Veskiväli-Leik võitis 2 kulda, ühe hõbeda ja pronksi; Anatoli Davidovitsh kulla ja hõbeda ja Tiina Krutov kaks hõbemedalit.

Pensionäride Klubi N
toobril Pensionäride

EÜS „Ühend

**6. novembril mõ
ganisatsioon enam ku
üliõpilane Jüri Jaakso
si asutamise kavatsus**

Käidi üksikute liikme
koos ja arutati koondise
mist olemas-olevaisse üli
ganisatsioonidesse.
üleskasvanud noortele
vastuvõetavad korporat
vaated ja kombed; ka pe
Üliõpilaste Seltsi liiga
tiivseks.

Koondisse kuulus p
mend üliõpilast, kõik
kraatliku maailmavaateg
kui paariaastaste kooskä
pikemate vaidluste järel
ti seltsi asutamise palv
kond, kuhu kuulusid A
J. Jaakson ja veel koln
esitas palve üliõpilaste
rile. Viimane võtnud nei
ti vastu, nii et noormees
dunud, et ta on seltsi a
ga päri, kuid mõni näd
saabunud ülikooli valits
de, et palve on jäetud
mata ilma selle põhjus
mata.

Sellele vaatamata jät
vahelisi kooskäimisi
juures, tihti just M. M
dus. Need jäid seltsime
piiridesse, kus ei raken
vaga võitlemise komm
a. katsetas Tartu Veter
fituuti astunud August
ganiseerida EÜS „A
(Põhjatuul), kuid ka se
ri jäeti valitsusvõimu
kinnitamata.

Kuigi 1905. aasta r
niliste sündmuste järel
puhuma pisut vabamad
lubatud asutada ühist
sööni kahe kõrgema
se üliõpilastele. Nii
samaaegselt kaks
EÜS „Ühendus't".
seltsil oli oma juhatus
gelikult juhtis tegevus
gaalne juhatus, mille
oli August Arras.

Lõpuks legaliseer
„Ühendus" 6. novem
aastal, olles vanuse jä
üliõpilasorganisatsioon
Tartu ülikooli juurd
eesti organisatsioonid
vanuselt teine.

Asutajad ei otsinud
lavat nime, vaid võ
kuid sisuka sõna
millega taheti anda

Varastasime seni, varastame edasi

Materjale Moskva linna propagandistidele korraldatud koosolekul

Mulle on tulnud veel 300 kirjalikku küsimust. Teeme 20 minutilise vaheaja: teie joote veekest ja mina uurin küsimusi. (t.m.: J. püüdis siin esmalt teha nalja: venekeelne veekene on VODITSKA, mis kõlalt imelähedane nende lemmikjoogile viinakesele — VODOTSKA ning teeb panuse isiklikule arvatavale „geniaalsusele": leian 20 minutiga vastuse teie 300-le küsimusele.)

Teeme Jeltshini-tõlkes pausi meiegi: juba sissejuhatav tekst tekitab mõningaid küsimusi. Parteifoorumite stenogrammid kuuluvad riiklike saladuste kilda. Nende täpseid tekste ei avaldata. Kuidas sattus see stenogramm Lääne ajakirjaniku kätte? Oli see üksiku uljaspea meeleheitlik julgustükk? Kas pole nii, et Gorbatshov ja tema meeskond olid millegipärast huvitatud selle teksti avaldamisest Läänes? Siis provokatsioon? Kas?

Väga võimalik.

Näen siin mõnda võimalikku kaalutlust. Võtame esimese: Gorbatshov ja kompanii püüavad Läänele demonstreerida, et olukord riigis on võimatult halb ja nad tahaksid kogu jõu pühendada selle parandamisele. Nende esmane probleem on luua mingi stabiilsus siseriigis ja seetõttu olgu Lääne poliitikud nii armsad ja saagu asjast aru, võtku kiiresti vastu kõik nõukogude pseudoettepanekud pingelõdvenduseks ja andku värsketele „geeniustele" aega hingetõmbeks impeeriumi siseolukorra leevendamisel.

Kui Moskvas nii arvati, siis saadi nähtavasti petta.

On kindel et igagi mõtlev Lääne poliitik on ikka teadnud midagi N. Liidu siseolukorrast ja sellest et ka kõige karjuvamad kriisid siseolukorras pole kunagi piiranud kommunistliku ideoloogiariigi maaimavallutuslike plaanide rakendamist. Usutavasti tuleb Gorbatshovil seista jätkuvalt rinnutsi Lääne poliitikute kindlameelsete ja põhimõtteliste seisukohadega maailmarahu küsimustes.

☆

Moskva parteiboss Jeltshin on 20 minutit sügavasti mõtisklenud ja vastab nüüd propagandistide küsimustele.

1. Miks Moskva ei loobunud talle omistatud punalipust?

(t.m.: jutt on nähtavasti punalipust, mis anti linnale arvatavate tulemuste eest eelmise viisaastaku plaani täitmisel, seega tegemata tööde eest.)

Arvestades kõiki möödalaskmisi Moskva partei linnakomitee töös ei tohi ikkagi unustada seda, mis tegid töökollektiivid: Ei saa loobuda punalipust st. karistada neid, kes hästi töötasid.

2. Küsimus kaadrivalikust. Rõhutatakse, et meil on funktsionääre, kellel puudub tootmispraktika.

Tuleb arvestada.

3. Miks linna parteiorganisatsioon valis kongressile delegaate, kes seda usaldust polnud õigustanud?

Mul on sellele küsimusele raske vastata, sest ta on kahekordselt anonüümne: seltsimees pole alla kirjutanud oma nime ega välja toonud neid nimesid, kes tema arvates polnud usaldust õigustanud. Tahan rõhutada, et 90% tänastest küsimustest on anonüümsed. Ja ise olete veel propagandistid! Me ju leppisime kokku, et tuleb aus ja avameelne vestlus! Täna vastan veel anonüümsetele küsimustele, aga olgu see viimane kord!

(t.m.: küsiti nähtavasti seda, miks jaanuaris parteikongressile valitud delegaatidest paljud on kongressijärgsel perioodil oma kohad kaotanud. Jeltshin põikleb vastusest kõrvale!)

4. Sissesõitjad ostavad meie nina alt ära defitsiitsed kaubad. Kas saate aidata?

Me ei saa nagu 800 aastat tagasi, Moskvale tara ümber ehitada. Mingid piiramised ei aita. Pealinn on pealinn. Mõnele inimesele saab osaks õnn Moskvas viibida vaid üks kord elus. Kordan, tuleb arvestada, et meid pole mitte 9 vaid 11—12 miljonit. Ja veel, defitsiitsete kaupade müüki tuleb paremini korraldada töökohtadel.

Teate, et paljudel ministeeriumidel on oma töötajate varustamise valitsused. Hiljuti astusime ühes ministeeriumis taolise valitsuse näppudele: Moskvale eraldatud fondidest saadeti kümneid tonne apelsine ja teisi toiduaineid Norilskisse ja Novosibirskisse. Nüüd on need arterid läbi lõigatud.

(t.m.: kas Norilski-Novosibirski-Tartu laste kõhud ei kannata apelsine välja?)

10. Räägitakse, et moskvalased on end „täisõginud"?

See on provintsis levinud arvamus. Elasin Sverdlovskis ja mõtlesin samuti. Tuleb välja, et moskvalane elab provintslasest halvemini. Kuulake:

A. kapitaalmahutused ühe elaniku kohta —
1965 — 5. koht riigis
1975 — 12. koht
1985 — 44. koht
B. elamuehitus
1975 — 22. koht
1985 — 58. koht
C. lasteaia kohtadega varustatus
33. koht
D. sündivus
65. koht
E. keskmine eluiga
1983 — 70 aastat
1985 — 68 aastat

12. Rääkige limiidi-inimestest.

(t.m.: mõeldud on inimesi, kellele antakse ajutine luba Moskvas elamiseks ning kes sellel ajavahemikul peavad töötama mõnel uusehitusel või paigas, kus moskvalane ise tööle ei hakka.)

Nad on toonud ja toovad linnale suurt sotsiaalset kahju. Kasvab kuritegevus, tekivad teised ebanormaalsused. Igal aastal toodi linna 70.000 kuni 80.000 inimest. 1986. aastal — 20.000 ja 1987. aastal — null. Pole tarvis sisse vedada juhuslikke inimesi, moskvalased tuleb tööle õpetada. Oleme andnud miilitsale plaani muidusööjate väljaselgitamiseks.

13. Milliste raskustega olete kokku puutunud oma uuel töökohal?

Peamine raskus — kaadri mittetundmine. Teine raskus — inimesed on harjunud töötama rahulikus tempos. Täna nii ei saa.

14. Olite lühemat aega NLKP KK sekretär ja sõitsite palju ringi. Millise hinnangu annate Moskva tööstusele?

Moskva ettevõtete tase on tunduvalt madalam riigi keskmisest. Olin hiljuti DÜNAMO tehases. Hale oli vaadata, mis tasemele on viidud kunagine näidisettevõte.

18. Sotsiaalsest sfäärist.

Olen kolme kuu jooksul olnud 29 ettevõttes. Vaid kahes pööratakse direktorite poolt sellele sfäärile tähelepanu. Ühes konstrueerimisbüroos sattusin 4-astmelisele sööklate hierarhiale. Direktori kaaskondlasega, oli kõik olemas, isegi taevassinine väljakäigupott.

Üksikud juhid on rahvast eemaldunud. Selle vastu tuleb võidelda.

25. Mis juhtus Moskva taksodega 31. märtsil?

Kvartali viimasel päeval toimub bensiinitalongide ümbervahetamine. Õhtuks kujunesid bensiinijaamade juurde kilomeetritepikkused järjekorrad. Suur hulk taksosid sõitis Moskva linnanõukogu juurde ja korraldas seal helisignaalide „kontserdi". Linnanõukogus seletati neile, et on olemas veel kõrgemaid ülemusi. Taksod sõitsid partei linnakomitee hoone juurde. Siin tehti neile selgitustööd.

Aarne Vahtra

(Järgneb)

Spordimärkmeid

USA tänavused lahtised esivõistlused tennises tõid üllatuse, mida varem pole juhtunud. Kõik neli finalisti kahel tähtsamal alal (meeste ja naiste üksikmängud) olid pärit Tshehhoslovakkiast. Meeste üksikmängus praegune maailma esireket Ivan Lendl alistas suurema vaevata oma kaasmaalase Meciri settidega 6:4, 6:2, 6:0. Mecir oli poolfinaalis suure üllatusena välja lülitanud kahe viimase aasta Wimbledoni turniiri võitja, noore saksa „imelapse" Boris Beckeri.

Naiste poolel Martina Navratilova, kes elab USA-s ja on nüüd selle maa kodanik ja oli esikoha saanud ka 1983. ja 1984. aastal, tuli tänavu turniirivõitjaks 6:3, 6:2 võiduga Helena Sukova üle.

USA meistrivõistlused on Wimbledoni, Prantsuse ja Austraalia lahtiste esivõistluste kõrval neljas tähtsam sündmus tennisemaailmas ja võidud seal on suure kaaluga. Tulla esikohale ühel hooajal kõigil neljal turniiril, mida valgepallimaailmas nimetatakse bridzhi järgi „suure slämmi" võitmiseks, on kõigi tuusade unistuseks ja see muutub järjest raskemaks. Isegi 1970-ndate aastate fenomenaalne rootslane Björn Borg ei saanud sellega hakkama. Meestest tuli sellega viimati toime austraallane Rod Laver 1962. aastal.

☆

Bulgaarias peetud allveeorienteerumise Euroopa meistrivõistlustelt tulid tallinlased koju 8 *medaliga*. *Aini Veskiväli-Leik* võitis 2 kulda, ühe hõbeda ja pronksi; Anatoli Davidovitsh kulla ja hõbeda ja Tiina Krutov kaks hõbemedalit.

---

13. Milliste raskustega olete kokku puutunud oma uuel töökohal?

Peamine raskus — kaadri mittetundmine. Teine raskus — inimesed on harjunud töötama rahulikus tempos. Täna nii ei saa.

14. Olite lühemat aega NLKP KK sekretär ja sõitsite palju ringi. Millise hinnangu annate Moskva tööstusele?

Moskva ettevõtete tase on tunduvalt madalam riigi keskmisest. Olin hiljuti DUNAMO tehases. Hale oli vaadata, mis tasemele on viidud kunagine näidisettevõte.

18. Sotsiaalsest sfäärist.

Olen kolme kuu jooksul olnud 29 ettevõttes. Vaid kahes pööratakse direktorite poolt sellele sfäärile tähelepanu. Ühes konstrueerimisbüroos sattusin 4-astmelisele sööklate hierarhiale. Direktori kaaskondlasega, oli kõik olemas, isegi taevassinine väljakäigupott.

Üksikud juhid on rahvast eemaldunud. Selle vastu tuleb võidelda.

25. Mis juhtus Moskva taksodega 31. märtsil?

Kvartali viimasel päeval toimub bensiinitalongide ümbervahetamine. Õhtuks kujunesid bensiinijaamade juurde kilomeetritepikkused järjekorrad. Suur hulk taksosid sõitis Moskva linnanõukogu juurde ja korraldas seal helisignaalide „kontserdi". Linnanõukogus seletati neile, et on olemas veel kõrgemaid ülemusi. Taksod sõitsid parlamendi linnakomitee hoone juurde. Siin tehti neile selgitustööd.

Aarne Vahtra

(Järgneb)

kirjandus • kunst • muusika

Pensionäride Klubi Naiskoor laulab Margit Viia juhatusel ja klaverisaatel 16. oktoobril Pensionäride kokkutulekul. Foto: J. Säägi

EÜS „Ühendus" 80-aastane

6. novembril möödub 80 aastat EÜS „Ühenduse" asutamisest. Tegelikult on organisatsioon enam kui kümme aastat vanem, 1892—1896. aastal oli Tartu ülikoolis üliõpilane Jüri Jaakson, kelle ümber koondus grupp üliõpilasi uue eesti üliõpilaste seltsi asutamise kavatsusega. Vastavalt oma juhile hakati neid nimetama jaaksonlasteks.

Käidi üksikute liikmete pool koos ja arutati koondise suhtumist olemas-olevaisse üliõpilasorganisatsioonidesse. Talutares üleskasvanud noortele ei olnud vastuvõetavad korporatsioonide vaated ja kombed; ka peeti Eesti Üliõpilaste Seltsi liiga korporatiivseks.

Koondisse kuulus paarkümmend üliõpilast, kõik demokraatliku maailmavaatega. Enam kui paariaastaste kooskäimiste ja pikemate vaidluste järel koostati seltsi asutamise palve. Saatkond, kuhu kuulusid A. Alver, J. Jaakson ja veel kolmas liige, esitas palve üliõpilaste inspektorile. Viimane võtnud neid lahkesti vastu, nii et noormeestele tundunud, et ta on seltsi asutamisega päri, kuid mõni nädal hiljem saabunud ülikooli valitsuselt teade, et palve on jäetud rahuldamata ilma selle põhjust nimetamata.

Sellele vaatamata jätkati omavahelisi kooskäimisi ükshteise juures, tihti just M. Martna kodus. Need jäid seltsimehelikkuse piiridesse, kus ei rakendatud relvaga võitlemise kommet, 1903. a. katsetas Tartu Veterinaar-Instituuti astunud August Arras organiseerida EÜS „Aquilonia't" (Põhjatuul), kuid ka selle põhikiri jäeti valitsusvõimude poolt kinnitamata.

Kuigi 1905. aasta revolutsioonilise sündmuste järel hakkasid puhuma pisut vabamad tuuled, ei lubatud asutada ühist organisatsiooni kahe kõrgema õppeasutusse üliõpilastele. Nii registreeriti samaaegselt kaks ühenimelist EÜS „Ühendus't". Kummalgi seltsil oli oma juhatus, kuid tegelikult juhtis tegevust üks illegaalne juhatus, mille esimeheks oli August Arras.

Lõpuks legaliseeriti EÜS „Ühendus" 6. novembril 1906. aastal, olles vanuse järgi kolmas üliõpilasorganisatsioon Eestis. Tartu ülikooli juurde asutatud eesti organisatsioonidest on ta vanuselt teine.

Asutajad ei otsinud seltsile kõlavat nime, vaid võtsid lihtsa, kuid sisuka sõna „Ühendus", millega taheti anda mõista rahvaga ühendusse jäämist. See toimus populaarteaduslike kirjutistega ajalehtedes ja ajakirjades ning mitmesuguste küsimuste üle kõnesid pidades nii palju kui seda politseivõimud lubasid.

„Ühenduse" põhikirja esimese paragrahvi järvi kooncas „Ühendus" enda ümber demokraatlikult mõtlevaid Tartu ülikooli üliõpilasi, kel ülimaks sihiks töö. Juhtmõtteks oli hariduse kaudu omandatud tööoskust ja seisukorda rajada oma maa tööle. Noore ja elujõulise intelligentsi ülesandeks oli olla oma rahvale vaimseks pärmiks.

Enne Esimest maailmasõda arutasid Tallinnas 20 noort haritlast, Jüri Vilmsi ja Otto Strandmanni juhtimisel Eesti autonoomia küsimust. Vilmsi eelnõu järgi pidid Eestil olema kõik riiklikud ametid ja asutused.

1916. a. kevadel oli „Estonia" teatrisaalis suur rahvakoosolek, kus J. Vilms kõneles vabalt ja hingestatult, öeldes: „Meie nõudmine on Eesti rahvuslik autonoomia!" 1917. aasta veebruarirevolutsiooni ajal nähti Vilmsi igal pool kõnelemas. Ta oli julge ja väsimatu võitleja. Eesti eest võideldes püüdis ta minna üle lahe Soome, kuid langes Saksa vägede kätte ja hukati koos saatjaga Helsingis 13. aprillil 1918. Ta oli „Ühenduse" vilistlaskogu esimees ja alles 29-aastane kui ta hukati, saades üheks esimeseks iseseisva Eesti märtriks.

„Ühenduse" liikmed olid mitmel alal tegevad iseseisvas Eestis. A. H. Tammsaare (30. 1. 1878—2. 3. 1940) astus liikmeks 1907, olles seltsi tugevamaid ja ilmekamaid liikmeid. Jüri Jaakson (4. 1. 1870 — küüditatud) oli riigivanem, riigikogu liige, Eesti Panga president ja „Ühenduse" vilistlaskogu viimane esimees. August Rei (22. 3. 1886—29. 3. 1963) oli riigivanem, riigikogu liige, Eesti saadik ja peaminister presidendi ülesannetes eksiilvalitsuses.

Eesti Asutavasse Kogusse kuulusid A. Arras, H. Martna, M. Martna, E. Nipman, Alma Ostra-Oinas, A. Palvadre, A. Rei, J. Vain; Eesti riigikogusse R. Eliaser (sen.), J. Jaakson, J. Jans, J. Klesment, J. Loosalu, H. Martna, M. Martna, A. Ostra-Oinas, A. Palvadre, A. Rei ja J. Vain (sen.).

Tartu ülikooli õppejõududeks olid Oskar Loorits, A. Luksepp, A. Palvadre, A. Rängel, J. Sarv, K. Taagepera, J. Vaabel, A. Valdes; vanemad assistendid olid R. Eliaser (jun.), P. Kaur, P. Parmakson. J. Sonin oli sotsiaalministeeriumi töökaitse ja sotsiaalkindlustuse direktor ning E. V. esindajaks Genfi rahvusvahelise tööbüroo konverentsidel. J. Puhk oli Kaubandus-Tööstuskoja esimees.

Kirjanduse ja ajakirjanduse alal on tegutsenud peale A. H. Tammsaare veel Karl Einer, J. Jans, J. Klesment, R. Kolk, J. Loosalu, O. Loorits, V. Maidre, M. Martna, J. Mihkelson, Alma Ostra-Oinas, A. Reeben, E. Riisna, J. Vain, A. Valdes ja A. Vellisto.

„Ühendusel" olid sõbralikud sidemed läti üliõpilastega ja Rootsis Uppsala üliõpilasühingu „Verdandiga".

Seltsi asutamise mõtte algataja J. Jaakson tegi ka karskustööd; hiljem oli liikmete hulgas ligi paarkümmend karsklast.

„Ühendus" oli mõeldud organisatsiooniks üliõpilastele, kel ei olnud aega ega võimalusi ilutsemiseks ega lõbutsemiseks, kuna nad pidid kiiresti õppimistega lõpule jõudma. Neile sobis minimaalset aja-, energia- ja vähest rahakulu nõudev „Ühendus". Selts pakkus akadeemiliste isikute seltskondlikku läbikäimist, vastastikusel toetusel enesekasvatust ja ühiskondlikult väärtusliku isiksuse arendamist, mõnusat keskustelu ja laulmist.

Bernhard Mäelo

Aarand Roos
„RÄNDAMAIE"
Luuletuskogu
86.— + saatekulu 70 c

Ühest eesti kunstikogujast ja tema kogust

Eesti omariikluse ajal elas ja töötas Tallinnas Eesti Peapanga jaoskonna-juhatajana juba sellal tuntud kunstikoguja Plato Kuusik. Tema elukäik oli mitmeti olenev meie rahvast tabanud rasketest poliitilisist muudatusist ja võõraste okupatsioonidest. Paljusid puudutanud kommunistide mobilisatsioon 1941. aastal tabas ka teda, mil ta viidi-kutsuti okupatsiooni-võimude poolt organiseeritud Tallinna-eelsetelt kindlustustöödelt ilma ette teatamata vastavasse koonduspunkti. Okupatsioonijõudude lahkumise ajal suuremas laevade karavanis, mis oli peamiselt eesti mobilisatsioonialistega täidetud, oli ühel laeval ka P. Kuusik. See karavan sai Soome lahel saksa lennukite rünnakust raskesti kannatada ja ainult väike osa neist jõudis Kroonlinna. Päästetute hulgas oli ka Plato Kuusik, kes koos teiste mobiliseeritutega suunati Siberisse metsatöödele. Puuduliku rõivastuse, mitteküllaldase arstiabi ja raskete elamistingimuste tõttu oli haiguste arv suur, mille pärast paljud surid. Töötades normide alusel, millest olenes toidu-ratsioon, ei jõudnud ta juba füüsiliselt täita ettenähtud koormust. Üksteise aitamisega hoiti siiski elu ja jõudu järgmiseks päevaks. Peale pikemat aega haiglas olemist, töötas ta vabrikus. 7-aastase sunnitöö järel saadeti ta tagasi Tallinna.

Vahepeal oli ta abikaasa koos tütrega põgenikuna Saksamaale pääsenud ja sealt hiljem USA-sse, Bostoni lähedale Manchesterisse.

Peale pikemat aega P. Kuusikule väljasõidu-lubade nõudmist saabus ta 1961. aastal perekonna juurde USA-sse. Siin jätkus ta varasem meelistegevus, eksliibriste kogumine, kuni tema surmani 1983. aasta veebruaris.

P. Kuusiku kogud on jäetud ta tütre Ira Ehrenpreisi perekonnale. Tema kunstipärand koosneb paljudest graafilistest töödest ja eriti Vive Tolli omadest. Samuti varasemaist eesti graafikute omadest, milliseid ta sai saata enne siia mandrile asumist oma perekonnale. Ettenägelikult oli ta oma eestiaegse kogu kodulinnast Tallinnast sugulaste juurde maale saatnud ja sel põhjusel oli see enamvähem täielikult säilinud. Tema nimele on tehtud mitmeid eksliibriseid nii Vabariigi ajast kui ka tänapäevasest Eestist, eriti Vive Tolli, Berta Mägeri ja Evi Tihemetsa poolt.

Mõningaid aastaid tagasi oli mul tihedam vahetusvahekord eksliibriste alal Plato Kuusikuga, kes mind ka mitmeid kordi kutsus enda poole külla, „eksliibriste juttu" ajama. Ikka tuli seda külakutset edasi lükata, kuni mõningaid nädalaid tagasi see ka toimus, kuid kahjuks mitte enam selle kauni kogu omaniku, vaid tema tütre poole. Eksliibriste kogu võtab oma alla suure rea riiuleist, millel on erimappidena eesti eksliibrised; rida mappe on veel jaapani ja teiste maade omadest. Vaba Eesti eksliibristest on kogus suur hulk, mis on muutunud juba haruldasiks selles mõttes, et need on kadunud vahetuselt kogujate vahel. Täielik kogu on seal R. Kaljo, A. Laigo, H. Arraku j.t. eksliibristest ja neile lisandub väga täielikult V. Tolli (220) ja B. Mägeri (260) eksliibrist ja õnnesoovigraafikat. Kogu on korraldatud kunstnike järgi.

Eesti eksliibriseid on enam kui 20 mappi, Jaapani omi 3 mappi ja teiste rahvaste eksliibriseid 6—7 mappi; igas mapis on ca 50 eksliibrist. Kogu teevad eriti väärtuslikuks vanemad eksliibrised ja tema erihuviga kogutud vase-metall-söövituses eksliibrised. Eriline mapp on Balti-saksa eksliibristele.

Lisaks eksliibristele on mitu mappi õnnesoovigraafikat ja eriline postmarkide kogu Madonna-motiiviga, koos värviliste samaste postkaartide reproduktsioonidega ülemaailmses ulatuses.

Graafiga osas on paljusid graafikalehti eesti kunstnikelt, mida on harva nähtud.

Tavaliselt jäävad pärandatud kogud seisma, kuna uued omanikud neid edasi ei arenda, sest tihti ei ole nad asjast huvitatud.

Mis saab eesti kogudest tulevikus? Kas leitakse neile vastavalt nende väärtustele ja haruldusele kohti ning edasikogujaid?

Seda küsis minult ka Plato Kuusiku tütar. Avaldasin arvamust, et kui perekonnas ei ole pärandatud kogudele sellealaliste huvidega isikuid, siis:

1. Kogud jätta vastavaile eesti arhiividele või organisatsioonidele.

2. Kui need seda ei soovi, siis kinkida vastava maa sellest huvitatud asutustele (raamatukogud, ülikoolid jne).

3. Kui eelmisi ei leidu, siis tarviduse järgi need kogud panna tervikuina või osaliseltki müügile.

4. Liita elujõuliste olemasolevate kogujate kogudega, kes neid edasi arendavad.

Oleks tõsiselt kahju, kui meie kunsti, rahvakunsti, kirjanduse jne. kogud langeksid mitte-eestlaste kätesse, muutudes sellega vaid üldiseks kogumisobjektiks ilma rahvusliku väärtuse ja selle väljatõstmiseta rahvusgrupist väljapoole.

Tundus, et eelpoolnimetatud kogu saatuse otsustab müügivõimalus, milleks täiendavat informatsiooni saab: Ira Ehrenpreis, 6 Venus Dr., Worchester, MA 01605. USA.

E. Eerme

Õpetaja Paul Maidre ametisse-õnnistamine Kalifornias

Aukonsul Jaak Treiman San Francisco eestlaste külaliseks

SAN MATEO — Pühapäev, 21. sept. s.a. oli Põhja-Kalifornia eestlastele suursündmuseks. Üle saja inimese oli kogunenud selle San Francisco eeslinna Hope Lutheran Church'i uue õpetaja Paul Maidre ametisse õnnistamiseks ja uue kiriku-nõukogu tööle rakendamiseks. Õpetaja koht oli jäänud vakantseks abipraost Karl Lippingu surma tõttu. Kokkutuleku väärikusele andsid alustala New Yorgist kohale tulnud praost Rudolf Kiviranna abikaasaga ja Los Angelesest saabunud naaberkoguduse pastor Rein Neggo ning E.V. aukonsul Jaak Treiman abikaasaga.

EELK San Francisco koguduse nõukogu külalistega õp. Paul Maidre ametisse õnnistamise päeval, 21. sept. 1986. aastal. Vasakult: Koguduse esimees Heino Jõgis, Uudo Sumeri, Sven Ruetman, õp. Paul Maidre, koordinaator Erna Tammar, Mati Valter, praost Rudolf Kiviranna New Yorgist, laekur Magda Kõivsaar, Uno Veideman, Senta Ennus, õp. Rein Neggo Los Angelesest, Helmuth Oja, Evert Rekk, Arvo Rehemets, abiesimees Heino Valvur, raamatupidaja Leo Keerberg ja sekretär Peeter Grüner. Õp. Paul Maidre on esimene Usuteaduse Instituudi lõpetaja USA-s, kes sai omale koguduse.

Foto: Arno Bender

Jumalateenistuse alguses moodustas koguduse-nõukogu uue õpetajaga keskel poolkaare altari ette introduktsiooni-tseremooniaks. Praost Kiviranna rääkis paguluses õpetaja kutse valinud eestlastest ja Usuteaduse Instituudist, millise lõpetajana Paul Maidre sai õpetaja õigused. Pastor Neggo omas sõnavõtus selgitas koguduse nõukogu ülesandeid.

Jutluse aluseks oli praost valinud Vana Testamendi laulude ja palvete raamatu 103-st laulust: Kiida, mu hing, Jumalat, ja ära unusta kõiki tema heategusid!

Jumalateenistust kaunistas trio koosseisus: Aino Maidre, Mall ja Dimitri Tzoumas. Koguduse ajalukku minev teenistus videolindistati arhiivis säilitamiseks.

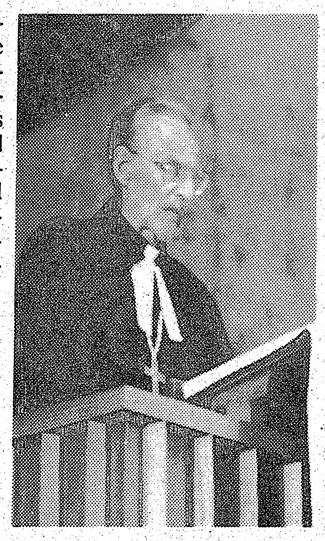

Õp. Paul Maidre jutlustamas. Foto: Albert Klaar

☆

Sisenedes kiriku seltskondlikku saali köitis maitsekalt pidulik laudade kate sügisvärvides ja lastes pilgul rulluda üle toidulaua võis igaüks kogeda, et keegi oli teinud palju tööd ning teinud seda vaimustusega. Kaua ei ole Põhja-Kalifornias nähtud nii mitmekesist menüüd eestlaste kokkutulekul. Peaperenaise pr. Erna Tammar'u andmeil olnud rakendatud 31 „abikokka" mitmest San Francisco lahepiirkonna linnast ja ta rõhutas, et hea koostööga saab nii mõndagi läbi viia.

Koosviibimise avas EELK San Francisco koguduse esimees Heino Jõgis tutvustades ja tervitades külalisi. Los Angelese eestlaste parimad soovid uuele õpetajale andis edasi pastor Rein Neggo. Ta lisas ka mõned õpetavad sõnad ametisse seatud kolleegile öeldes, et alati ei tarvitse südamesse võtta mis siin maapeal juhtub — vaata ülesse ja abi tuleb sealt. Praost Rudolf Kiviranna pikem sõnavõtt oli täis huumorit rajatud vanade aegade meeldetuletamisele. Kirjalikult olid tervitusi saatnud piiskop Karl Raudsepp Torontost, ERKÜ esimees Juhan Simonson New Yorgist ja prof. dr. Arthur Võõbus Chicagost.

Viimasena rääkis E. V. aukonsul Jaak Treiman, kes viibis esmakordselt San Francisco eestlaste keskel. Lahkunud sünnimaalt imikuna ta identifitseeris kodumaa dissident-vaimuliku Harry Mõtsniku poolt avaldatud mõtetega: Meie kodumaa ei ole ainult maa meie jalgade all, vaid on asukoht inimeste südametele ja see on põhjuseks, et ta piirid ei ole seotud piiridega idas või läänes, vaid ulatuvad igale poole kus eestlased elavad . . .

Eestlased üle maailma tunnevad kodustena kuhu iganes nad lähevad ja kohtuvad teiste eestlastega. Mina viibin kodus — täna siin — teie keskel . . .

Esimene aukonsul Los Angeleses oli määratud Eesti Vabariigi poolt. Minu määramine sellele kohale näitab, et kõik läheb ikka edasi . . .

Meil igalühel on võimalus midagi teha Eesti heaks. Nii kaua kui me teeme — eesti vaim elab ja kui see aeg tuleb, et Eesti saab vabaks, siis oleme valmis.

Lihtsas vormis, kodusel viisil ettekantud tunnetest läbipõimitud sõnum võeti kuulajate poolt vastu kiiduavaldustega.

Hiljem vestleme aukonsuli sarmika abikaasa Joan'iga, kes avaldab oma tunnustust San Francisco eestlastele suurepärase vastuvõtu eest. Ta lisab: Tavaliselt näidatakse külalisele linna ja selle ümbrust läbi auto akna. Siin näidati piirkonna ilu ka õhust — ülevalt.

San Francisco EELK Koguduse esimees ins. Heino Jõgis on kõige muu kõrval ka pühapäeva-lendur. Lõuna-Kaliforniast tulnud külaliste võõrustajana viis ta aukonsuli koos abikaasaga üle San Francisco ja maailmakuulsa Golden Gate silla, näitas neile Berkeley Ülikooli campust ja enne maandumist lennati veel üle Stanfordi campusest. Mõlema tuntud ülikooli staadionidel käis parajasti sügislaupäevane jalgpallimäng kümnete tuhandete pealtvaatajatega. Vaade alla oli meeldejääv.

„See jääb meile unustamatuks nädalalõpuks", kinnitab aukonsuli abikaasa.

Uks laudkond Hõbeda talu söögitoas Lõikustänupüha puhul korraldatud lõunalauas. Pildil prl. O. Pääbo tänusõnu ütlemas ja päevakohast kõnet pidamas, tema kõrval — aknapool — õpetaja T. Nõmmik. Vasakult paremale: E. Jukk, E. Welin, pr. Welin, O. Pääbo, õpetaja T. Nõmmik, A. Möller, pr. Kõrgesaar, A. ja S. Armvert, K. Kõrgesaar, pr. Leetmaa, A. Rosenberg ja Eva Meidla. Laua otsas, seljaga kaamera poole pr. Laas, kes lähematel päevadel pühitseb oma 90. aastast sünnipäeva. Foto: J. Säägi

Lõikustänupüha jumalateenistus Rein Hõbeda talus

Laupäeval, 11. okt. toimus Royal Beachi läheduses perekond Rein Hõbe'da talu elamus Lõikustänupüha jumalateenistus, kus päevakohase jutluse pidas Toronto Jakobi koguduse õpetaja mag. Tõnis Nõmmik. Organistiks oli akordionil Ed. Welin.

Peale jumalateenistust paluti päevakohaselt kaetud pidulikku toidulauda, mille olid korraldanud Jakobi koguduse Royal Beachi kuulutuspunkti väsimatud daamid Alice Päri, Agnes Möller, Eva Meidla, Aino Rosenber, Olga Pääbo, — eesotsas Selma Hõbedaga. Söögipalve luges õpetaja Nõmmik, tänusõnad ütles ja päevakohase kõne pidas Olga Pääbo, keda kuulati tähelepanelikult ja tänati aplausiga.

Peale lõunasööki ja kohvijoomist istuti kaua koos ja arutati päevaprobleeme ning sammuti minevikuradadel, kuni videvik kuulutas kojumineku aega.

J. S-gi

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
Aadress: ARCADE BUILDING — Tel. 368-5011
Sissekäik: 74 Victoria St. (1. tän. Yonge'st idapool ja 1 tän. Queen'ist lõunapool) Postiaadress: 137 Yonge St., „Shopping Mall", Toronto M5C 2A5
Rikkalikus valikus imporditud lõnga igaks otstarbeks. Haapsalu rätiku lõng. Linaseid materjale. Kanvas ja paljud muud. SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA. Tasuta õpetamine ja nõuanne. Külastage meid. Soodsad hinnad.
Avatud: esmasp.—reedeni 9.30—6, laup. 9.30—4.

õp. Paul Maidre ametisse õnnis-
guduse esimees Heino Jõgis, Uudo
tor Erna Tammar, Mati Valter,
da Kõivsaar, Uno Veideman, Sen-
h Oja, Evert Rekk, Arvo Rehe-
Keerberg ja sekretär Peeter Grü-
uudi lõpetaja USA-s, kes sai oma-
Foto: Arno Bender

au-
viibis
eest-
sünni-
tseeris
nuliku
ldatud
ei ole
l, vaid
metele
piirid
as või
poole
tunne-
s nad
eest-
— tä-
Ange-
Vaba-
ne sel-
läheb
us mi-
kaua
elab
Eesti
lmis.
viisil
põimi-

tud sõnum võeti kuulajate poolt vastu kiiduavaldustega.

Hiljem vestleme aukonsuli sarmika abikaasa Joan'iga, kes avaldab oma tunnustust San Francisco eestlastele suurepärase vastuvõtu eest. Ta lisab: Tavaliselt näidatakse külalisele linna ja selle ümbrust läbi auto akna. *Siin näidati piirkonna ilu ka* õhust — ülevalt.

San Francisco EELK Koguduse esimees ins. Heino Jõgis on kõige muu kõrval ka pühapäeva-lendur. Lõuna-Kaliforniast tulnud külaliste võõrustajana viis ta aukonsuli koos abikaasaga üle San Francisco ja maailmakuulsa Golden Gate silla, näitas neile Berkeley Ülikooli campust ja enne maandumist lennati veel üle Stanfordi campusest. Mõlema tuntud ülikooli staadionidel käis parajasti sügislaupäevane jalgpallimäng kümnete tuhandete pealtvaatajatega. Vaade alla oli meeldejääv.

„See jääb meile unustamatuks nädalalõpuks", kinnitab aukonsuli abikaasa.

ILL TAILORS
W GARDENS, TORONTO
epool Jane'i, Bloori lähedal)
EL. 769-9535

HÄRRADELE ÕMBLEMINE
MISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

VOOLS ARTS & CRAFTS
E BUILDING — Tel. 368-5011
t. (1. tän. Yonge'st idapool ja 1 tän.
stiaadress: 137 Yonge St., „Shopping
Toronto M5C 2A5
ditud lõngu igaks otstarbeks. Haegsmaterjale. Kanvas ja paljud muud.
UVITAVAID MATERJALE KÄSIasuta õpetamine ja nõuanne. Külas-
.
eedeni 9.30—6, laup. 9.30—4.

Mulgid olid koos

Pühapäeval, 19. oktoobril 1986 toimus Toronto Eesti Majas mulkide järjekordne kokkutulek, seekord õhtusöögiga, millest võttis osa rohkearvuline viljandimaaste pere, arvult üle sajakahekümne.

Kokkutulnuid tervitas Mulki-e Seltsi vanem Johannes Vih-na. Ta ütles, et seltsil on kom-eks tähistada oma maakonnast ärinevate üleriigiliselt tuntud estlaste tähtpäevi. Ka seekord on kaks mulki, kellede sünnist on möödunud sada aastat. Nen-eks on Vabadussõja kangelane apten Anton Irv ja olümpia-õitja maratonmaadluses Martin Klein.

Lühiülevaate kapten Anton Ir-ve eluloost andis Elmar Silm. Endine maavanem Mihkel Han-sen rääkis kangelaskaptenile Vil-jandisse püstitatud mälestussam-ba purustamisest kommunistide poolt N. Liidu esimese okupat-siooni ajal. Ta oli olnud selle masendava sündmuse pealtvaata-jaks.

Elmar Silm jutustas veel mul-kide kokkutulekust möödunud suvel Saksamaal ühenduses Hei-delbergis toimunud laulupeoga.

Edasi meenutati Tarvastu meest Martin Kleini. Klein maadles Stokholmi olümpiaadil 1912 üksteist tundi järjest soom-lase vastu ja võitis. See oli tol ajal suursündmuseks Eestis. Paul Juttus rääkis Kleinist kui oma endisest naabrist. Samuti tsiteeris Juttus uudiseid Viljandis il-munud ajalehest „Sakala" viis-kümmend aastat tagasi.

Koosviibimise lõbusas osas räägiti mulgi nalju ja lauldi ühis-laule. Akordeonimuusika oli El-mar Tani poolt.

Ettekannetele järgnes õhtu-söök. Söögipalve ütles piiskop Karl Raudsepp. Kirjalik tervitus oli saabunud Saksamaalt Johan-nes Värstrikult. Seltsi vanem tegi veel teatavaks Maakondliku Esinduskogu kavatsuse korralda-da ühisreis 1987. a. suvel Lää-neranniku Eesti Päevadele. Huvi reisi vastu tundus olevat suur mulkide hulgas.

Koosviibimisel jagati välja tel-lijaile Saksamaal ilmunud pildi-teos „Viljandi".

Kanneldaja Peeter Lääniste mängib oma kandlega meeleolu muusikat Toronto Pensionäride Klubi kokkutulekul 16. okt. 1986. a. Foto: J. Säägi

Pensionärid järjekordselt koos

Neljapäeval, 16. okt. korraldas Toronto Eesti Pensionäride Klubi oma igakuuse koosviibimise kohvilauas, Toronto Eesti Maja suures saalis, millest võttis osa 270 klubi liiget ja külalist. Sel korral oli kaugemalt tulnud külaliseks pr. Erika Minne Ro-Gilden Belgiast, kes momendil viibib Torontos perekond Laimetsa külalisena.

Koosoleku avas klubi esimees Frieda Terts tervitussõnadega ja soovis kõigile head tuju. Edasi mainis ta: „Täna ei ole meid nii-palju kokku tulnud kui eelmisel korral, aga see on alati nii olnud, et hooaja-avamisel on saal kip-punud kitsaks jääma."

Eeskava sisustasid klubi nais-koor, Frieda Terts ja hr. Lää-niste. Naiskoor laulis Margit Viia juhatusel ja klaverisaatel 6 laulu.

Järgmisena klubi esimee Frie-da Terts deklameeris August Pihlaku luuletuse „Tammesalu". Sellega lõppes eeskava esimene osa ja algas kohvi joomine.

Maitsev kohvi kõrvaline oli igal ühel oma käega laual olevatelt taldrikutelt võtta, kuna kuuma kohvi serveerisid klubi väsimatud perenaised.

Kohvi joomise ajal mängis hr. Lääniste kandlel — läbi elektroonilise kõvendaja — meeleolu muusikat, vanu, nooruses kuuldud viise ja isegi tantsumuusikat, mis meelitas ühe paari tantsupõrandale „keerlema".

Kanneldaja sai kiitust aplausiga ja tänuks roose.

Järgmine koosviibimine toimub 13. novembril, kus esineb naiskoor, A. Tuvikene akordioniga ja hr. Alaver harmoonikuga ning lisaks veel muud.

Jõululaat korraldatakse 30. novembril samas.

J. S-gi

Koorijuhataja Margit Viia saab tänuks kimbu roose. Foto: J. Säägi

Lapsed tuppa, Jüts, kus aabits . . .

Ei olnud „Vaba Maa" veergudel sellest juttu, et Haapsalu ja selle ümbruse põngerjad, hakake nüüd kooli tulema. Ka omaääre „seitung" „Lääne Elu" ei kõssanud sellest sõnakestki, vaid teade käis suust suhu või ehk heal juhul oli kooli „toorus" vastavasisulise paberilipaka koolimaja uksele „knopkadega" üles pannud, mille põhjal papad-mammad parajal ajal jõmpsikatega käekõrval igaüks oma „teadusetempli" poole kõmpisid.

Jütsidest on ammugi Juhanid juba saanud ja Lindad saadavad lapselapsi leeritundi või niisugustesse kohtadesse, kus neist päris targad inimesed välja tulevad, paljud neist on juba tulnudki.

Pool sajandit ehk isegi rohkem on möödunud ajast, kus Läänemaa Õpetajate Seminari, Ühisgümnaasiumi, Tööstuskooli ja hilisemate Haapsalu Keskkooli ja Gümnaasiumi hoonete uksed olid pärani valla ja õpetajad valmis kõigile teadust jagama, nii palju kui kellegi „kolu" võttis.

Nagu möödunud aasta koosviibimisel kokku leppisime, et iga aasta detsembri esimesel laupäeval pühitseme Läänemaa Ühisgümnaasiumi aastapäeva, seekord 67-ndat, nii teeme seda ka sel aastal 6. detsembril kellaviieteena.

Ehkki meid oli koos üle kolme tosina, alati on rohkesti ruumi uutele juurdetulijatele koos abikaasadega. Kui mõni asi tahab lähemat klaaritamist või tee ei ole selge, siis kas kirjutage või helistage: Roman Marley, 9 Parravano Court, Willowdale, Ontario M2R 3S8, tel. (416) 223-0080, kus toimub koosviibimine.

. . . koolipapa ootab ju, linnud läinud lõunamaale, haapsallastel pidukuu.

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251

Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
Nüüd saadaval uued EUROOPA STIILIS
THERMO-AKNAD
kolmes värvis 2- ja 3-kordse klaasiga.
Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238
kodus 769-0932
OSSO Investments Inc.
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

AINUKE EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas. Lillede koju viimine.

ROYAL LEPAGE
REAL ESTATE SERVICES LTD., BROKER
325 MOORE AVENUE, TORONTO
ESINDAJA
MAI SAARNA
Tel. kontoris 424-4900
kodus 751-1296

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

Lilleäri Torontos vajab
äriteenijat
Inglise keele oskus vajalik. Informatsiooniks helistada 466-1502 — küsida INTA

Major A. Komendandi nimi mälestustahvlil

Havai kangelaskalmistule on asetatud suured plaadid, milledele on raiutud nii II maailmasõjas kui ka Vietnami sõjas langenute nimed. Nende kõrval on eraldi suur kivitahvel, millel raiutud nende sõjaväelaste nimed, kes sõjalistes operatsioonides on jäänud tänaseni teadmatult kadunuiks. Tahvlile on raiutud kiri mis ütleb: „Neil tahvleil on märgitud nende sõjameeste nimed, kelle viimne puhkekoht on teada vaid Jumalale".

Tahvlil on mitu veergu teadmatult kadunute nimesid. Ühel veerul on esimesena raiutud: **Major Avo Komendant.**

Major A. Komendant on omaaegne lakewoodlane, kelle isa, Verner Komendant, elab praegugi Lakewoodis, kuna ema suri mõni aeg tagasi.

Major Komendant teenis USA lennuväes; olles lõpetanud sõjakooli, ülendati ta ohvitseriks. Pidevalt hea teenistuskohustuste täitmise eest tõusis ta järjest kõrgemale aukraadile. Ta jäi kadunuks oma lennukiga sõjas Vietnami kommunistide vastu. Kadunu oli sündinud Eestis, Järvamaal.

Heinsoo Insurance
Brokers Ltd.
Eesti Majas
Toronto, Ontario M4K 2R6
958 Broadview Ave, ruum 202,
Telefon 461-0764

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E. 1044

Lühiuudiseid Kalifornia eestlastest

DuPontile töötav „Senior Research Fellow" dr. Henn Kilkson Wilmingtonist viibis septembri alul tööülesannetega Kalifornias külastades samal ajal oma onu Hans Leeman'i ja ristipoega Aldo Bender'it San Carloses.

☆

Foster City linnapea dr. Riho Martinson'i kodus toimus augusti-kuul aiapidu ümmarguselt saja osavõtjaga. Nendest kümmekond olid eestlased. Tutvustati Kalifornia osariigi alamkotta kandideerivat Mike Bacciocco't ja piirkonna kohtuniku ametit taotlevat advokaati Jim Browningut. Külaliste hulgas viibis terve rida tuntud isikuid San Mateo maakonna valitsusest.

Uus eestlase-omatud reisibüroo

Neil päevil astus toimetusse sisse proua Miriam Anderson, neiupõlvenimega Isberg, kes on värske reisibüroo omanik Scarboros, aadressil 1571 Sandhurst Circle, telefon 298-2160 (Woodside Square Mall), mis asub 401 maanteest põhja pool, Finch'i ja McCowan'i ristumiskoha lähedal. Pr. Anderson, kes vabalt eesti keelt räägib ja kelle vend Ülo Isberg on First Commercial Realty Company abipresident, ütleb et ta on kaks kuud tagasi „Your Host Travel Agency (1986) Ltd" endiselt omanikult Bill Perry'lt üle võtnud ja et kõik eesti kliendid on eriti teretulnud. Miriam Isberg-Anderson on töötanud selles büroos juba 9 aastat, pärast Humber College's „Certified Travel Consultant'i" diplomi teenimist. Tal olevat 10 täisajaga ja 3 pool-ajaga teenistujat ja äri minevat päris viisakalt. Muuseas tegeleb ta ka grupireisi organiseerimisega Austraalia Eesti Päevadele.

Proua Andersoni reisibüroo on lahti iga päev kella 9.30 hommikul kuni 9.30 õhtul, seega 12 tundi. Laupäeviti 9.30 e.l. kuni 5.30 p.l. Lubatakse soodsaid hindu grupi- ja puhkusereiside organiseerimisel.

Pr. Anderson olevat ka tuttav safari-reiside organiseerimisega, kuna ta olevat hiljuti Sambias kaamera-safaril käinud.

Samuti olevat ta mitmel korral Austraaliat külastanud ja tal olevat Qantas'e lennuliiniga eriti head suhted, mis võimaldavad lendudel nõndanimetatud „külgreise" (sidetrips) korraldada, nii Hawaii'le, Tahitile kui ka Fidzhi saarestikku. Niisiis, kui olete Toronto talvest väsinud, pidage meeles proua Andersoni reisibürood.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

SEINAST-SEINA JA LAHTISED

ERIK LOKBIK — 447-9834

Nikaraagua lubab ameerika lenduri vabastada

Daniel Ortega, Nikaraagua „rahvavabariigi" president, andis mõista, et pärast seda kui seal praegu sõjakohtu all olev ameerika lendur Eugene Hasenfus on süüdi mõistetud, võib ta maalt lahkuda ja koju oma naise-laste juurde minna. Nikaraagua valitsus andvat talle armu, arvas Ortega.

Möödunud nädalalõpul pidas Ortega kõne kohalikus Managua Coca-cola vabrikus ja andis pärast seda reportereile pressikonverentsi. Konverentsil mainis ta möödaminnes, et võibolla vabastatakse Hasenfus'i, kes oli lõppude lõpuks ju ainult kapitalistide tööriistaks.

Tribunaal, mis praegu selle endise ameerika meredessantväelase üle kohut mõistab, on seni 99 protsenti süüdistatuist süüdi mõistnud. Praegune kohtukäik, mis on kujunenud ameerika-vastaseks tsirkuseks, arvatakse kestvat umbes 12 päeva. Hasenfus langes vangi 6. oktoobril, pärast seda kui ta langevarjuga Nikaraagua valitsusvägede poolt alla tulistatud transportlennukist välja hüppas. Teda süüdistatakse terrorismis ja Nikaraague riikliku julgeoleku kahjustamises.

Soovitakse PERENAIST

üksiku proua juurde Don Mills'is. Tasu kokkuleppel.

Hel. tel. 621-5501

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716

MONTREALI UUDISEID

Selle suve eestlaskonna seltskondlik tegevus Montrealis oli rohkem raskusi, nii materjalide kaunis tagasihoidlik. Tehti küll kui ka tegelaste leidmisel. Eriti pikemaid sõite ülemeremaadesse on puudus muusika-ala inimesvõi siis USA-sse ja Mehhikosse, test, kes võiks kava tublisti täiendada.

kuid kanada dollari madal väärtus hoidis seda üldiselt tagasi. Grupisõidud Kanadast Kodu-Eestisse aga siiski jätkusid ja ka Montrealist oli mõningaid sõitjaid. Sõite Kanada piirides tuli ette sagedamini. Külastati oma perekonnaliikmeid ja sõpru, või isegi „Expo't" Vancouveris, kuid veedeti suve ka Montrealis või lähemas ümbruses, kas siis oma suvekohtades või rendituis.

Juunikuus toimunud Pensionäride Klubi väljasõit Granby loomaaeda oli meeldivaks vaheldureks kõigile osavõtjaile.

Suvekuudel oli kiriku-nõukogu, eesotsas esimehe Peeter Möldrega, muretsenud kirikule moodsa helisüsteemi koos valjuhääldajatega, millega saab edasi anda helilindistatud muusikat, kas siis n.n. tagapõhja-muusikaks või eriliseks muusikaliseks õhtuks koos sõnalise osaga. Osturaha selleks oli tulnud surma läbi lahkunud koguduse liikme Alfred Sule pärandusest kirikule. Seda helisüsteemi saab nüüd ka Pensionäride Klubi kasutada, kuna samal ajal endine Pensionäride Klubi helisüsteem asetati kiriku ruumi, et kergendada õpetaja kõne kuuldavust.

Suve jooksul oli ka kiriku seltskondlik ruum uuesti värvitud ja ühte otsaseina asetatud Eesti Vabariigi vapp koos 11 maakonna vappidega. Need valmistas Udo Riga. Ta tegi veel reljeefid meie riigi kahest rajajast, K. Pätsist ja J. Tõnissonist.

☆

Montreali eestlaste Pensionäride Klubi avas oma uksed juba 19. sept. Jaani kiriku seltskondlikes ruumes. Esimene kokkutulek oli erilise kavata. Esinaine J. Toome tervitas kohalolijaid, keda sel päeval oli kogunenud 45 liikme ümber. Oma sõnavõtus palus ta liikmeskonnalt energilisemat kaasaaitamist klubi seltskondlikuks tööks, kuna on olnud pidevalt raskusi köögi-perenaiste leidmisega. Ta tähendas, et oleme küll pidevalt harjunud igal reedel saama kohvi koos maitseva kõrvasega, kuid see võib ka äkki lõppeda, kui ei leidu vajalikke perenaisi.

Peale esinaise sõnavõttu tutvustas tegevuskava koostaja H. Höövel kohalolijaid selle II poolaasta kavaga, kuid samas pöördus palvega ka abisaamiseks liikmeskonna poole, kuna kava koostamisega on järjest

Esimene klubi avapäev möödus hiljem omavahelises jutlemises ja suviste muljete arutamises. Avapäeval olid ka kohal muidugi bridzhihuvilised, kes omal viisil seda õhtut nautisid.

☆

Pühapäeval, 21. sept. kell 13.30 peeti kirikus kodumaalt lahkumise mälestus-jumalateenistus, kus õpetaja H. Laanets esines vastavasisulise jutlusega, meenutades 1944. a. sügist, mil toimus peamine kodumaalt lahkumine. Sellel teenistusel tarvitas õpetaja esimest korda ka rinnas kantavat mikrofoni, mis tema kõne valjuhääldajate kaudu kõigile kirikusolijaile kuuldavaks tegi. Sama süsteemi kaudu esitati ka helilindilt koorilaul jumalateenistuse kaunistamiseks.

Peale jumalateenistust suundus enamus kirikulisi alla seltskonnaruumi, kus oli koosviibimine kohvilauas. Õpetaja söögipalve järele asuti maitsma kohvi ja selle kõrvast, ning hiljem P. Möldre meenutas oma lühikeses, kuid sisukas sõnavõtus kõike seda, mis ühenduses meie kodumaalt lahkumisega ja meie tänapäevase olukorraga. Sellejärele kuulsid koosolijad uuelt helisüsteemilt veel kaks tuntud kooorilaulu ja ühe soololaulu, mis kõik olid hästikuuldavad. Õhtu lõppsõna ütles Leo Pirosok ja koos lauldi „Õnnista ja hoia".

☆

Reedel, 26. sept. kell 13.30 pidas Pensionäride Klubi oma esimese selle poolaasta juhatusekoosoleku, kus kinnitati eelmise koosoleku protokoll ja arutati uue poolaasta tegevuskava läbiviimist ja muid pakilisi küsimusi.

Samal päeval kell 15.00 esitati National Film Boardi film kanada naiskunstnikust Emily Carr'ist, mis oli sisuliselt ja tehniliselt väga hästi koostatud ja andis hea ülevaate kunstniku kesk- ja hilisemast loomingu ajajärgust. Nägime kunstnikku maalimas Lääneranniku indiaanlaste „totem'i sambaid" ja teisi ehitusi, kuid samas nägime ka kunstniku aine-ala sisemist murdepunkti. Fotolise looduse maalimise asemel ta hakkas seda tegema nüüd oma sisemise tunnetuse väljendusena, eriti metsa ja puude osas. Arvatavasti sai ta selleks tõuke

Adelaida Lembergi mälestuseks

Stokholmis suri 25. septembril ajaloolane ja ajakirjanik Adelaida Lemberg.

On inimesi, kellele sooviks igavest elu. Nad on oma teadmistega ja tegevusega asendamatud teatud idee või töö läbiviimisel. Adelaida Lembergile oleks soovinud, kui mitte igavest elu — sest inimene on juba kord surelik — siis ometi elusana vabale kodumaale tagasipöördumist.

Tema asendamatu elutöö oli meie okupeeritud kodumaa olukorra uurimine kõigi allikate kaudu, mis iganes kättesaadavad ja nende allikate süstemaatiline uurimine. Lisaks Lääne Euroopa kultuurkeeltele valdas ta vene keelt, mille tõttu tal oli võimalus sealsete rezhiimikriitikute avaldustest osa saada.

Hariduselt Tartu Ülikooli ajaloo teaduskonna lõpetanuna omas ta võimet analüüsida ja loetust kokkuvõtteid teha. Selle suure süstemaatilise töö tulemusena, mis endast niisugune materjalide kogumine ja hoolas ja täpne analüüsimine sisaldab, avaldas ta lugematul arvul artikleid esmajoones eesti väljaannetes ja ajakirjanduses, aga ka välisajakirjanduses.

Temal oli lähedane kontakt teiste Baltimaade — Läti ja Leedu — vastavate huvidega inimestega ja asutustega, mis oli tähtis andmete vahetamisel ja avaldamisvõimaluste leidmisel.

Eesti sektoris oli ta tegev „Teataja" toimetajana, hiljem selle alalise kaastöölisena ja nimemärk A. L. tagas alati huvitavat ja väärtuslikku artiklit.

Eesti rahvusfondi perioodilised väljaanded „Newsletter" inglise keeles ja „Nachrichten" saksa keeles, mis levitatakse ülemaailmselt poliitilisele ajakirjandusele ja individuaalselt tähtsamatele poliitikutele ja parlamendiliikmetele, annavad pildi kogu Baltikumis okupatsioonivõimude poolt teostatavatest kuritegudest. Nende väljaannete sisulise kaalu ja asjalikkuse eest vastutas toimetaja Lembergi sügav asjatundlikkus ja kaine ja usaldustäratav analüüs. Viieaastasel ajavahemikul (1955—1960) oli Adelaida Lemberg Münchenis Ameerika Hääle eesti raadiosaadete toimetajaid, samal ajal ei katkenud tal sidemed Rootsiga.

Lahkunu ei olnud ainult nn. kirjutuslaua inimene, vaid võttis suurel määral osa organisatsioonide elust ja tegevusest. Ta oli Eesti Komitee Naissektsiooni asutajaliikmete seas 1945. aastal; muide, viimne elusolev asutajaliige, pidevalt selle juhatuse liige ja alates 1960. aastast peale selle juhataja — kuni 1973. aastani! Samal ajal oli ta Eesti Komitee liige ja selle juhatuses, Eesti Rahvusfondis pidevalt juhatuse ja kirjastustoimkonna liige ja nagu öeldud — Rahvusfondi perioodiliste väljaannete toimetaja. Ta oli liige ka Eesti Akadeemiliste Naiste organisatsioonis.

Meeldejäävad on olnud tema ettekanded Eestis valitsevatest olukordadest nii Naissektsioonis kui ka Akadeemiliste Naiste Ühingus. Olles neid ettekandeid kuulnud, rääkisin talle korduvalt, et kui keegi naistest, siis peaks tingimata tema olema see, kes 24. veebruari aktusekõne peaks, sain alati vastuse: „Ma ei ole pidukõneleja!

Organisatsioonide pideva kaaslasena mäletan tänutundega lahkunu sõnavõtte vaidlusel olevate küsimuste kohta, mis alati olid selged, asjalikud, küsimusi edasiviivad ja vastuolude puhul ülesärritatud meeli rahustavad.

On suur õnn, kui inimesel säilub elu lõpuni vaimne erksus ja huvid. Veel haigevoodis tegi ta uue artikli kirjutamiseks märkmeid. See artikkel jäi kirjutamata ja veel paljud artiklid, mis olid kavatsusel. Ja Adelaida Lemberg ei jõudnud vabale kodumaale.

Renate Kaasik

Jüri Põru

IN MEMOMIAM

Eestis haridust ja töökogemusi omandanute arv kahaneb kiiresti. 21. septembril lahkus elavate kirjast Stokholmis õigusteadlane Jüri Põru.

Kadunu sündis Vana-Võidu vallas 21. juulil 1908. Ta lõpetas gümnaasiumi Viljandis 1928 ja siirdus pärast sõjaväeteenistust ratsaväes tööle pangaametnikuna. Ta töötas kümmekond aastat Krediit Panga Viljandi Osakonnas, viimati prokuristina. Töö kõrval õppis ta Tartu Ülikooli Õigusteaduskonnas, mille lõpetas diplomiga 1939. Enne iseseisvuse katkemist siirdus ta Tallinnasse Keskkassa teenistusse. Saksa okupatsiooni ajal oli ta Viljandis veini- ja likööritehase „Alko" pearaamatupidajaks.

Jüri Põru oli aktiivselt tegev Kaitseliidus, saavutades täpsuslaskurina rea auhindu. Edu laskurina jatkus paguluse algaastail veel Rootsiski.

Saabunud pärast vintsutusrohket põgenemisteekonda Rootsi, töötas ta algul Uppsalas arhiivitöölisena ja seejärgi veerandsada aastat Stockholms Enskilda Bankeni Rembursiosakonnas, kus ta oli hinnatud tööjõuks.

Paguluses on Jüri Põru aktiivselt kaasa töötanud Eesti Rahvusfondis ja Vabade Eestlaste Põllumajandusliidus.

Akadeemiliselt kuulus ta korp! Vironiasse, kelle perega ta liitus 1938. a.

Alati korrektsena, täpsena ja kohusetruuna on Jüri Põru võitnud rohkesti sõpru ja pälvinud üldist lugupidamist.

Leinama jäävad lähemate omastena abikaasa ja poeg Rootsis ning vennalapsed Eestis.

Puhka rahus, visa töömees!

H. N.

„Grupp-Seitsme" liikmeilt kes tegutsesid 30-ndate aastate alul (näiteks Lawren Harris).

H. H.

Pika raske haiguse järel

REIN

sündinud
surnud 20.

Kauaaegset armast sõp

HILDA

mälestavad kur

Kauaaegset armast pe

HILDA

mälestav

EM
MA

Leinateateid

USA-s Floridas suri gustil Helga Kaude, neiu sündinud Tartus.

Rootsis Stokholmis septembril Arnold Purr nud 27. oktoobril 1902 nas.

Rootsis suri septembri tina Riives.

Austraalias suri 17. ril Juliana Adoson, sünd detsembril 1899.

Austraalias Thirlmere septembril Elmar Kukla dinud 5. septembril 19 ges.

Inglismaal Huntingdo 5. septembril Olavi Laos, sündinud 12. v 1932. Tallinnas.

Eestlaste poolt eelist

M

Matusemaja on üle
tot sama perekonna
Moderniseeritud ava
küllaldaselt parkimis

ROSA
FUNERA

T. L. MC
467 Sherbou

mälestuseks

Organisatsioonide pideva kaaslasena mäletan tänutundega lahkunu sõnavõtte vaidlusel olevate küsimuste kohta, mis alati olid selged, asjalikud, küsimusi edasiviivad ja vastuolude puhul ülesärritatud meeli rahustavad.

On suur õnn, kui inimesel säilub elu lõpuni vaimne erksus ja huvid. Veel haigevoodis tegi ta uue artikli kirjutamiseks märkmeid. See artikkel jäi kirjutamata ja veel paljud artiklid, mis olid kavatsusel. Ja Adelaida Lemberg ei jõudnud vabale kodumaale.

Renate Kaasik

Jüri Põru

IN MEMOMIAM

Eestis haridust ja töökogemusi omandanute arv kahaneb kiiresti. 21. septembril lahkus elavate kirjast Stokholmis õigusteadlane Jüri Põru.

Kadunu sündis Vana-Võidu vallas 21. juulil 1908. Ta lõpetas gümnaasiumi Viljandis 1928 ja siirdus pärast sõjaväeteenistust ratsaväes tööle pangaametnikuna. Ta töötas kümmekond aastat Krediit Panga Viljandi Osakonnas, viimati prokuristina. Töö kõrval õppis ta Tartu Ülikooli Õigusteaduskonnas, mille lõpetas diplomiga 1939. Enne iseseisvuse katkemist siirdus ta Tallinnasse Keskkassa teenistusse. Saksa okupatsiooni ajal oli ta Viljandis veini- ja likööritehase „Alko" pearaamatupidajaks.

Jüri Põru oli aktiivselt tegev Kaitseliidus, saavutades täpsuslaskurina rea auhindu. Edu laskurina jatkus paguluse algaastail veel Rootsiski.

Saabunud pärast vintsutusrohket põgenemisteekonda Rootsi, töötas ta algul Uppsalas arhiivitöölisena ja seejärgi veerandsada aastat Stockholms Enskilda Bankeni Rembursiosakonnas, kus ta oli hinnatud tööjõuks.

Paguluses on Jüri Põru aktiivselt kaasa töötanud Eesti Rahvusfondis ja Vabade Eestlaste Põllumajandusliidus.

Akadeemiliselt kuulus ta korp! Vironiasse, kelle perega ta liitus 1938. a.

Alati korrektsena, täpsena ja kohusetruuna on Jüri Põru võitnud rohkesti sõpru ja pälvinud üldist lugupidamist.

Leinama jäävad lähemate omastena abikaasa ja poeg Rootsis ning vennalapsed Eestis.

Puhka rahus, visa töömees!

H. N.

Pika raske haiguse järele lahkunud

REIN OTISAAR'i

sündinud 4. aprillil 1912 Narvas
surnud 20. oktoobril 1986 Tallinnas

mälestavad leinas

ABIKAASA
ÕED ja OMAKSED

Kauaaegset armast sõpra

HILDA TALVING'ut

mälestavad kurbuses ja avaldavad kaastunnet
tütre INGELE

ARMANDA LINNAMÄGI
ALEKSANDRA LUGA
ELISE USTAL
ERIKA KATTAI
KARIN KATTAI

Kauaaegset armast perekonnasõpra

HILDA TALVING'ut

mälestavad leinas

EMMA ja HARALD KÜNNAP
MARET, PETER ja VIVECA RASINS

Leinateateid

USA-s Floridas suri 23. augustil Helga Kaude, neiuna Kivi, sündinud Tartus.

Rootsis Stokholmis suri 16. septembril Arnold Purre, sündinud 27. oktoobril 1902 Tallinnas.

Rootsis suri septembris Valentina Riives.

Austraalias suri 17. septembril Juliana Adoson, sündinud 15. detsembril 1899.

Austraalias Thirlmeres suri 5. septembril Elmar Kuklane, sündinud 5. septembril 1902 Rõuges.

Inglismaal Huntingdonis suri 5. septembril Olavi Vootele Laos, sündinud 12. veebruaril 1932. Tallinnas.

Kirikuteated

Toronto Eesti Apostliku Õigeusu kogudus teatab, et pühapäeval, 2. novembril kell 2 p.l. toimub jumalateenistus Peetri kirikus. Teenistust juhatab praost E. Lepik. Laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel.

USA-s suri 5. septembril Elmar Kuusler, sündinud 1. septembril 1913 Tallinnas.

USA-s Pasadenas suri 4. septembril Oleg Tomkov, sündinud 15. septembril 1925 Tallinnas.

Rootsis Stokholmis suri 21. septembril Jüri Põru, sündinud 21. juulil 1908 Eestis.

Rootsis Sjöbos suri 6. oktoobril Aino Lillås, neiuna Sõjamägi, sündinud 23. oktoobril 1912 Eestis.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 782-0485 või 447-2017

Tõnu Toome, B.A.Sc.,LL.B.
TOOME & PEASE
Advokaadid-notarid
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 785-5550
kodus 762-2367

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
129 John Street,
Toronto, Ont. M5V 2E2
Telefon 597-1714

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1202
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

KATUSETÖÖD
uued ja parandamine.
Soome ehitajad
Veli Salminen 492-1351
Metro licence 2422

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

KIRIKUD

TORONTO EESTI SEITSMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS
804 Broadview Avenue
(allmaaraudteejaama vastas Eesti Maja poole). Abijutlustaja telefon 626-3417.

Laupäeval, 1. nov. kell 9.30 e.l. piiblitund. Kell 11 e.l. JUMALATEENISTUS. Jutlus ainel „Alasti tõde".

Laupäeval, 8. nov. kell 9.30 e.l. JUMALATEENISTUS. Jutlustab pastor K. Aka. Kell 11 e.l. piiblitund.

ARSTID

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Valerian Loik surnud

26. septembril suri Eestis kunstnik ja pedagoog Valerian Loik. Lahkunu sündis 20. mail 1904. aastal Tallinnas. Ta oli lõpetanud 1935. aastal Tartu Kõrgema Kunstikooli „Pallas" maalikunstnikuna, misjärel täiendas oma teadmisi Prantsusmaal ja Itaalias. Sõja algusel mobiliseeriti punaarmeesse ja tegi kaasa eesti meeste karmi võitlusteekonna. Pärast sõda jätkas loomingulist tegevust, oli 1950. aastast Eesti Riiklikus Kunstiinstituudis maalikunstikateedri õppejõuks ja 1965. aastast professoriks. Tema pikaealise loomingu-võime tunnistajaks olid juubelinäitus Tallinna Kunstisalongis 1984. aastal ja ühemehenäitus Draakoni galeriis veel käesoleva aasta aprillis.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$57.—	$77.—
Poolaastas	$32.—	$42.—
Veerandaastas	$17.—	$22.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):

KANADAS:
aastas $62.— pluss saatekulu $45.—, kokku $107.—
poolaastas $34.— pluss saatekulu $23.—, kokku $57.—
veerandaastas $18.— pluss saatekulu $11.50, kokku $29.50

USA-s:
aastas $62.— pluss saatekulu $49.—, kokku $111.—
poolaastas $34.— pluss saatekulu $25.—, kokku $59.—
veerandaastas $18.— pluss saatekulu $13.—, kokku $31.—

VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $136.—, poolaastas $72.— ja veerandaastas $38.—
Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 senti

Pangatshekk või rahakaart kirjutada
FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjes).

Nimi .....
Aadress .....

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 30. oktoobril 1986 — Thursday, October 30, 1986

VALVEARST NÄDALALÕPUL

1. ja 2. novembril
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

8. ja 9. novembril
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

15. ja 16. novembril
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

22. ja 23. novembril
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

Teadaanne

Eesti Pensionäride Klubi Torontos koosviibimine toimub neljap., 13. nov. kell 2 p.l. Eesti Maja suures saalis. Solistina Elna Libe. Kõik teretulnud!

Juhatus

„VABA EESTLANE"
on vabade eestlaste häälekandja.

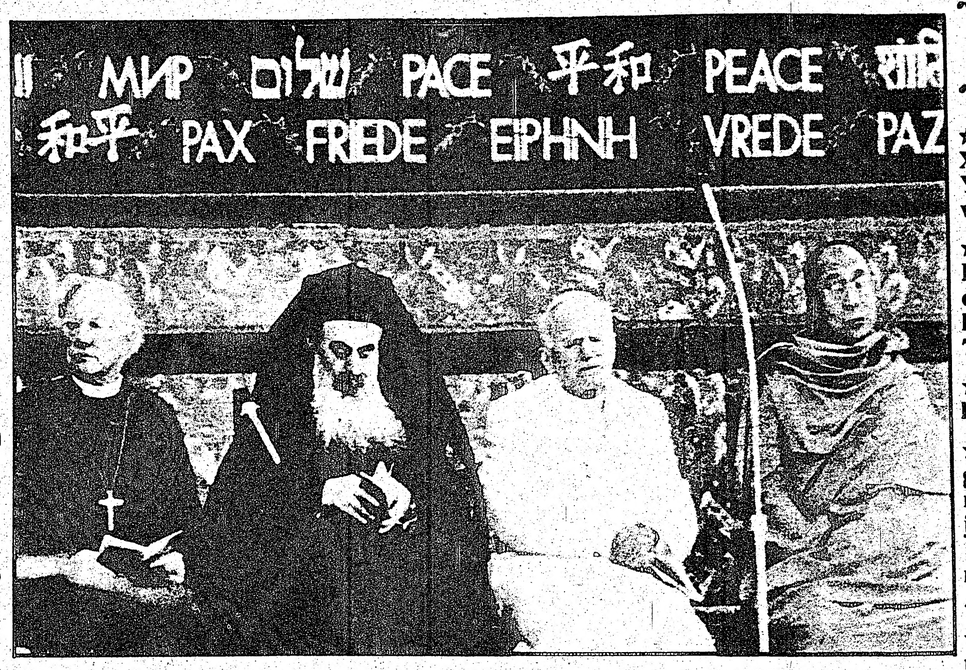

Istudes mitmekeelse rahuplakati ees palvetavad maailma juhtivamad usumehed rahu heaks. Vasakult Canterbury anglikaani peapiiskop dr. Robert Runcie, Thyteira ja Suur-Britannia kreeka-katoliku peapiiskop Methodios, siis paavst Johannes Paulus II ja Dalai Lama Tiibetist.

Sündmuste kalender

★ 1.—31. oktoobril EKKT XXXI Aasta-sügisnäitus North York Public Library — Fairview Branch.

★ Reformatsiooni päevad EELK Peetri kirikus kolmap., 29. okt. kell 2 p.l., neljap., 30. okt. kell 2 p.l., reedel, 31. okt. kell 7 õ.

★ Laupäeval, 1. nov. kell 10 homm. TES Lasteaia Mardipäev.

★ Toronto Emmanueli Ev. koguduse evangeeliumi nädal kolmap., 29. okt. kell 7.30 õ., neljap., 30, okt. kell 7.30 õ., laup., 1. nov. kell 7.30 õ., pühap., 2. nov. kell 3 p.l. — 21 Swanwick Ave.

★ Laup., 1. nov. kell 10—21 ja pühap., 2. nov. kell 12—18 Arville Pusträm-Uus kunstinäitus Eesti Majas.

★ Laupäeval, 1. nov. kell 7.30 õ. Eesti Majas BUMERANG Austraalia õhtu.

★ Pühapäeval, 2. nov. kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis EIT Naisringi moenäitus.

★ Pühapäeval, 2. nov. pärast homm. jumalateenistust EELK Peetri koguduse näitemüük.

★ Laupäeval, 8. nov. kell 7 õ. Eesti Majas hiidlaste Mardipidu.

★ Laupäeval, 15. nov. kell 7 õ. Eesti Majas Toronto Eesti Seltsi Sügispidu.

★ Laupäeval, 8. novembril kell 9.30 homm. AABS'i ja Eesti õppetooli sümpoosion ja lauajutlemine, Georg Ignatieff'i teatris, 15 Devonshire Place.

★ Pühapäeval, 9. novembril kell 17.00 Baptisti Koguduse Eesti Saarte Õhtu.

★ Laupäeval, 22. novembril, kell 6.30 õ. Eesti Majas T. E. Õngitsejate ja Jahimeeste klubi Sügispidu.

RISTSÕNA NR. 1315

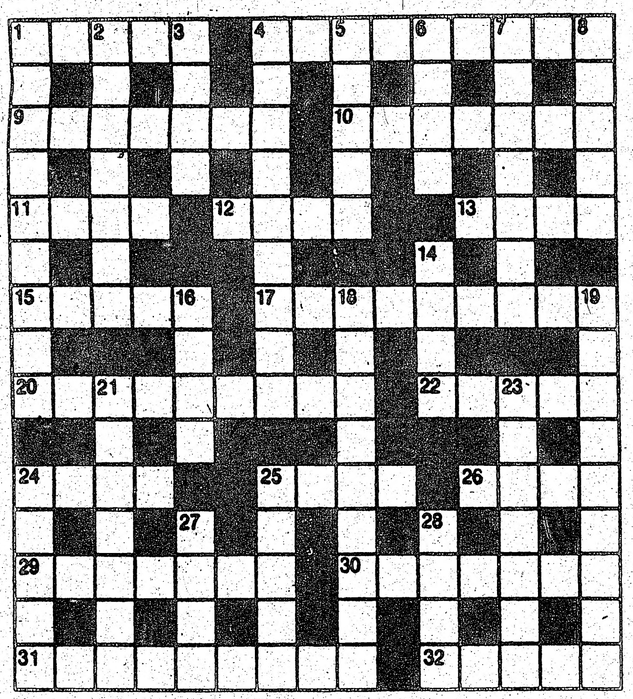

Põikread: 1. Elektrivoolu ühik, 4. Võistleja, rivaal, 9. Lõunamaine kiskja, 10. Käima, 11. Liiklusvahend, 12. Salakirja võti, 13. Sadamalinn Põhja-Aafrikas, 15. Veesõiduk, 17. Eputama, 20. Koht Virumaal, kus „Kalevipoja" eepose järgi peeti suur lahing 10 tuhande langenuga, 22. Kuulus viiulikunstnik, 24. Eesti helilooja, 25. Suur ja lai tükk või ala, 26. Muusika suurvaim, 29. Kahjutasu, heakstegemine, 30. Riik Euroopas, 31. Linn, kus peetakse 1992. a. suve olümpiamängud, 32. Riik Aasias.

Püstread: 1. Teatud ülesannetega ametnik asutustes, 2. Türgi ja mitme teise Aasiariigi rahaühik, 3. Pidulik eine kutsutud külalistele, 4. Gustav Suitsu populaarne võrumurdeline luuletus, 5. Kõvad kühmud, väljaulatavad otsad, 6. Sõna, millega algavad hällilaulud, 7. Osa Etioopiast, 8. Teatud loomade pekist saadav rasv, 14. Juudi mehenimi, 16. Salk, jõuk, 18. . . . sellele, hoolimata sellest, 19. Eesti naisluuletaja, eesnimi ja nimi, 21. Teemasin, 23. Töötavad pintsliga ja värvidega, 24. Valge härra tiitel Indias, 25. Kauboi „tööriist", 27. Koha määrsõna, 28. Järv Lätis.

RISTSÕNA NR. 1314
LAHENDUS

Põikread: 1. Surnud majad, 9. Parooli, 10. So, 11. Ii, 13. Argoo, 14. Majakas, 15. Mrs, 17. Malaga, 18. Valitud, 19. Kel, 20. Lestad, 23. Ttt, 25. Salme, 27. Ami, 28. Aietama, 30. Summa, 32. Maria, 33. Kr, 34. Andre, 35. Keila, 37. Esteetik, 38. Ka.

Püstread: 1. Sarmaatia, 2. Urg, 3. Roomik, 4. Noortesaade, 5. Dim, 6. Asjamees, 7. Joalas, 8. Diagramm, 9. Pahvatama, 12. Isa, 16. Sulam, 20. Lm, 21. Tammik, 22. Diana, 24. Teras, 26. Laket, 29. Tint, 31. Uje, 35. Kk, 36. La.

Paavst palvetab rahu eest

Paavst Johannes Paulus II palvetas 24 tundi maailmarahu heaks koos 150 usklike juhiga pärit üle terve maailma, kuid sõjad ja vägivaldsed konfliktid kestsid edasi. Teatavasti palus paavst kõiki sõdijaid ühepäevast vaherahu pidama. Palestiina Vabastusorganisatsiooni partisanid võitlesid shi-iidi moslemi usulahu liikmetega Lõuna-Liibanonis; Beirutis kestis tulevahetus üle nn. „rohelise liini", mis lahutab sealseid kristlasi ja moslemeid; Iraan ja Iraak, kes on sõdinud juba kuus aastat, ignoreerisid paavsti ja teiste usumeeste palveid ja taplesid edasi täie innuga. Põhja-Iirimaal õhkisid terroristid kaubarongi ja ka Sri Lankas (Tseilonil) jatkus partisanisõda. Indias Punjabi maakonnas võitlesid hindu- ja sikhi-usulised nugade ja kividega — vähemasti 16 inimest sai vigastada. Kuid Filippiinidel olevat võitlused vähemalt üheks päevaks lakanud president Aquino üleskutsel ja ka Tai-Kambodzha piiril olevat paavsti vaherahu austatud. Kuid Afganistanis ei olevat sealsed vabadusvõitlejad — mudzhahiidid — pidanud võimalikuks võitlemist katkestada, sest nõukogude väed ei austavat paavsti rahukuulutust. Ka Salvadoris, mis on harilikult väga katoliiklik maa, olevat mässulised valitsusvägede eelposte rünnanud. Kolumbias nõustus üks gerilja-võitlejate rühmitus paavsti rahu-üleskutset austama, kuid kuus mässuliste-gruppi sõdisid edasi, võideldes politseiüksuste vastu käsigranaatide ja kuulipildujatega.

T.E.S. Täienduskoolide väljaandel ilmus

Salme Raatma
lasteraamat

LUMEKUNINGANNA

ja teisi jutte lastele.

Hind $5.00

Saadaval „Vaba Eestlase" talituses, teistes eestikeelsete raamatute müügikohtades ja kooliõhtutel Toronto Eesti Majas.

N. Liit võimeline hävitama USA satelliite.

Lääne-Saksamaa ajaleht „Bild" kirjutas möödunud nädalalõpul, et salajase NATO luureinfo põhjal olevat N. Liit laserirelvade ja ballistiliste rakettide tõrje alal USA-st kaugel ees.

„Bild" väidab, et Moskva valitsus olevat „strateegilise kaitsealgatuse" printsiibil töötava rakketitõrje-relvastuse uurimistöid teinud juba 1970-ndate aastate algusest saadik. Kazahhstanis asuvate laseriseadmete abil olevat nõukogude sõjajõud võimelised hävitama ka orbiidil keerlevaid USA satelliite ehk „tehiskaaslasi."

Seni olevat nad juba kolm sellist satelliiti võimetuks teinud, kinnitab „Bild". Ka olevat ehitusel tõrjeraketid koodnimega „Hiiglane", mis on võimelised hävitama Lääneliitlaste keskmaa- ja taktikalisi ründerakette ja võibolla isegi pikamaarakette. Neid rakette olevat Siberis edukalt testitud nõukogude oma ründe- ja tiibrakettide vastu.

Teatavasti katkes Reikjaviki tippkonverents põhjusel, et USA president Reagan ei nõustunud oma maa „strateegilise kaitsealgatuse (SDI) uurimusi seisatama.

Nalja

Ivan Käbin on mõnel määral ka naiste mees kel on vahekordi mõningate naistega. Neil on harjumuseks saanud Ivanile õhtuti helistada. Ühel õhtul oligi telefon helisenud ja kuna Ivanit ennast polnud kodus, siis võttis naine telefoni vastu:

„Ma paluksin Ivanit", küsis naise hääl.

„Kes räägib, palun?" küsis naine.

„Kooliõde", vastati.

„Mis sa valetad. Ivan pole üldse koolis käinud!"

☆

Tütarlaps seletas kosilasele:

— Kui mees abiellub, siis peab tal olema pangaarvel natuke rahagi.

— Päris õige! Minul on pangaarvel nii vähe raha, et sa ei usukski.